

Bedri Rahmi'nin mutluluğu

Desen Yayınları'ndan çıkan ve çok yönlü sanatçı Bedri Rahmi Eyüboğlu'nu çocuklarla tanıştırmayı hedefleyen Mavi'nin Mutluluğu, hayalle gerçeğin harmanlandığı öyküsü ve yaratıcı resimleriyle övgüyü hak ediyor.

Desen Yayınları'ndan çıkan *Mavi'nin Mutluluğu* çok farklı bir çizgi roman. Simla Sunay'ın yazıp Gökçe Akgül'ün resimlediği bu özgün çalışma, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hayatından kesitlere ve bu dolayısıyla sanat hayatına odaklanıyor. Farklı toplumsal kesimlerden gelen iki çocuğun ortak tutkuları olan resim aracılığıyla Bedri Rahmi'yle olan dostluklarını konu alan kitap, çocukları hem bu çok yönlü sanatçıyla tanıştırıyor, hem de onları resim sanatının doğası üzerine düşünmeye davet ediyor. Üstelik bunu çizgi roman formatında yaparak okumaya ayrı bir zenginlik ve cazibe kazandırıyor. Çocukları Türkiye'nin önemli bir sanatçısıyla tanıştırmak gibi meşakkatli ve anlamlı bir işin altına girmiş olan Simla ve Gökçe'yle *Mavi'nin Mutluluğu* üzerine söyleştik.

Çocukları ünlü sanatçılarla tanıştırmak amacıyla tasarlanmış pek çok kitap var yabancı dillerde. Ne var ki Türkçe literatürde bu tip kitaplara pek rastlamıyoruz. Mavi'nin Mutluluğu böyle bir boşluğu kapatma çabasından mı doğdu? Proje kafanızda nasıl oluştu?

Simla: Evet, büyük bir boşluğu-muz var. Sanatçılarımızı yeni nesillere aktaramıyoruz. Salvador Dali'nin doğumunun 100. yıldönümü için hazırlanan *Salvador Dali ve Rüyaların Yolu* (Doğan Egmont Yayınları) adlı bir kitap vardı. Dali'yi anlatan, ama yazarın özgün hikâyesini ve çizerin Dali yorumunu içeren çok güzel bir kitaptı. Bu kitaptan sonra Türkiye sanatçıları için de böyle bir seri olsa ne iyi olur diye düşünüp yayıneviyle paylaştım. İlke

İyi Kitap'ta bu ay...

Çocukları ünlü sanatçılarla tanıştırmayı amaçlayan özgün tasarımlı kitapları seviyorsanız, Simla Sunay ile Gökçe Akgül'ün hazırladığı Mavi'nin Mutluluğu tam size göre demektir. Bedri Rahmi'yi ve sanatını bir kurgu içinde küçük okurlarla tanıştırmayı amaçlayan bu çizgi roman, Türkçe çocuk kitapları arasında bir ilke de imza atıyor.

Bu sayıda güzel felsefe kitapları tanıttık size. 8 kitaplık "Geniş Omuzlu Platon'un Maceraları" dizisi sürükleyici bir öykü içinde çocukları felsefenin temel kavram ve düşünceleriyle tanıştırmayı başarıyor.

Dünyanın dört bir yanında çocuklarla felsefe atölyeleri düzenleyen, "Filozof Çocuk" ve "Küçük Filozof" serisinden tanıdığımız Oscar Brenifier'nin hazırladığı Nasrettin Hoca ile Düşünmeyi Öğrenmek ise çok iyi tanıdığımız Hoca'ya yepyeni bir yaklaşım getiriyor ve Hoca'ya çocuklar için has felsefeyle harmanlıyor.

Bir küçük sürpriz daha... Virginia Woolf'un tek çocuk kitabı olan Yaşlı Kadın ve Papağan Kırmızı Kedi'den çıktı. İyi edebiyatın alametifarikası nedir diyenler kitaba kesin göz atsin.

Aykanat fikre çok sıcak baktı ve beni destekledi. Amacım sadece ressamları değil, mimarları, heykeltıraşları yani sanat için üreten insanları anlatan bir seri hazırlamaktı.

Bedri Rahmi'yi seçmeniz sebebi neydi?

Simla: Yaz aylarını Gökova'da geçiriyor olmam beni efsanevi Mavi Yolculuk hikâyeleriyle sık sık karşılaştırıyordu. Çocuklarımla beraber babamdan dinliyorduk bu hikâyeleri. Ressamlığının yanı sıra şair, yazar, çok yönlü bir sanatçı olması nedeniyle Bedri Rahmi Eyüboğlu'nu seçmem çok sürmedti. Kitabın hedeflenen basım tarihi Bedri Rahmi'nin 100. doğum yılına geliyordu, ancak yazım ve çizim süreci uzadığı için 101. yılda basılmış oldu.

Bedri Rahmi aynı zamanda ressam, yazar ve şair de olan çok yönlü bir sanatçı. Ressamlığı merkeze almakla birlikte kitapta bu çok yönlülüğü de yansıtmaya çalışmışsınız. Mesela metin içinde şiirlerine de yer vermişsiniz. Böyle bir sanatçıyı bir kitaba sığdırma çabası sancılı olmuştur. Kitabın hazırlığı için nasıl bir yol, yöntem izlediniz? Ressamın hayatındaki hangi noktaları öne çıkarmayı tercih ettiniz?

Simla: Başlamadan önce yaptığım araştırmalar bir yıl sürdü. İstanbul'daki eski kitapçılara, sahaflara, kütüphanelere gittim. Ne mutlu ki Bedri Rahmi bütün yaşamı boyunca anılarını yazmış, çizmiş, her şeyi belgelemiş ve oğlu Mehmet Hamdi Eyüboğlu da arşivlemişti. Şimdilerde bu mirası özen ve özveriyle yöneten torun Rahmi Eyüboğlu'nun büyük desteğiyle araştırmamı tamamladım. Aslına bakılırsa, bu denli arşivi olan sanatçı az bulunur Türkiye'de, başlangıcı rahat yaptık diyebilirim.

Bedri Rahmi'yi tabii ki bütünüyle yansıtamadık, bir kapı araladık sadece. Saydıklarımızın dışında, mozaik sanatçısı, yazma ustası ve belgeselci... Hiç kolay olmayacaktı. Kitabın önsözünde, Bedri Rahmi'nin, Yurt Gezileri

sirasında yolunun Edirne'ye düşmesi ve Mimar Sinan'ın eserleri karşısında nasıl kalem oynatmadığından bu nedenle bahsettim. Dev bir adamla karşı karşıya kalmıştım. Bir süre bir şey yazamadım. Uçsuz bucaksız Bedri Rahmi... Ucundan tutmam için "Pembe Vinç" bana yardım etti diyebilirim. Aradığım figürü Bedri Rahmi'nin hayatından çekip aldıktan sonra gerisi geldi. Kendi demeçlerine göre, ressamlığı ve şairliği üzerinde duruyordu, hatta öğretmenliğini hepinden üstün tutuyordu ama üniversitedeki görevini çocuk kitabına almak kolay olmayacaktı. Yazarken onun hümanist, şair, ressam ve doğa dostu oluşunu ön plana çıkarmaya çalıştım.

Gökçe: Benim yolum biraz daha kolaydı, çünkü takıldığım yerde danışabileceğim Simla vardı. Bedri Rahmi'nin uzun süre atölye olarak kullandığı Narmanlı Yurdu'nu ziyaret ederek, fotoğraflayarak görsel hazırlık sürecime başladım. Eve dair bir araştırma sürecine girdim. Bedri Rahmi'nin ailesi ve yakın dostlarıyla birlikte çıktığı Mavi Yolculukları arşivlerdeki ve internetteki fotoğraflardan inceledim. Bedri Rahmi'nin o dönemde giydiği kıyafetleri temel alarak görsel bir altyapı oluşturmaya özen gösterdim. Tabii ki tüm bu arşiv araştırmaları ve ziyaretlerde Bedri Rahmi'nin ailesi de bana oldukça yardımcı oldu.

Yazar ve çizer olarak kitabı hazırlarken karşılaştığımız en büyük güçlük ne oldu? Mesela Gökçe, siz de resim alanında çalışan, emek veren birisiniz. Böyle bir ressama, sanatçıya çizgilerinizle hayat vermek sizde tedirginlik yarattı mı?

Gökçe: Açıkçası pek tedirgin olduğumu söyleyemem, aksine büyük bir heyecan ve keyifle çalıştım. Çünkü benim amacım kendimi Bedri Rahmi ile yarıştırmak değil, onun üretkenliğinin, sevgisinin ve yaratıcılığının altını çizmekti. Kitabın hazırlık süreci benim adıma oldukça zorlayıcı geçti. Sebebi tabii ki çizgi roman türünün doğasından kaynaklanıyor. Hikâyenin çizgi roman diline dönüşmesini sağlamak adına onlarca eskiz ve deneme sayfası hazırlamak durumundaydım. Her sayfa defalarca elden geçti ve en iyi görsel kurguyu yakalayabilmek adına oldukça yoğun bir tempoda çalıştım.

Üslup uyumu ya da Bedri Rahmi'ye öykündüğümün düşünülmesine neden olacak durumlardan uzak durmaya çalıştım. Amaç bir reproduksiyon olsaydı bu kitabı Bedri Rahmi'nin var olan resimlerinden oluştururduk. Amaç özgün bir dil kullanmaktı, hem görsellik hem de içerik adına Bedri Rahmi'nin yaratıcılığına ve evrenselliğine paralel bir dil yaratmaktı. Bedri Rahmi gibi üretken bir insanın sizi etkilememesi çok zor. Onun üretkenliğini, evrenselliğini, doğa ve insan sevgisini, çizerken daha fazla duyumsadım. Gülüm sedim...

Simla: Araştırma sırasında karşılaştığım, sahaflardaki yetersizlik beni üzdü. Ailenin gayreti olmasa hiçbir belge bulunamazdı. Bedri Rahmi'nin Nazmi Ziya üzerine yazdığı kitabı okumayı çok istesem de İstanbul Modern'de sergilendiği için elime alma şansım olmadı. Yazma sürecinde Bedri Rahmi'nin büyüklüğü karşısında bir süre elim kâğıda gitmedi. Kalem yedim durdum. Gökova'daydım, yani Mavi Yolculuğun en can alıcı noktasında kolay yazarım, diyordum ama pek kolay olmadı. Asıl zorluk, resimleme türünü belirlemedeydi sanırım. Çizgi roman olmasını özellikle istedik. Bedri Rahmi zaten bir ressamdı, kitabın çizimleri onun çizgisinden ayrı olmalıydı. Çizgi romanlaşma süreci kolay olmadı, çünkü metin bir senaryo değildi. Akıp giden bir metnin yanı sıra eylemleri ve mekânları anlatan

İYİ KİTAP Aylık Yaygın Süreli Yayın / 30.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat / **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Zariye Biliz / **Grafik Tasarım ve Uygulama:** Aynur Sarıbüyük

Baskı ve Cilt: Ertem Matbaa 0(312) 284 18 14 / **İrtibat Adresi:** Cumhuriyet Bulvarı No: 302/501 35220 Alsancak İzmir / **Tel:** 0(232) 463 46 38

www.iyikitap.net - e-posta: iyikitap@tudem.com

notlar da yazmıştım. Bu noktada Gökçe Akgül çok emek verdi, diyalogları önce o oluşturdu, sonra beraber düzenledik.

Peki, kitabı hazırlarken size özellikle keyif veren bir şey oldu mu? Diyelim bir karakter ya da sahne, yarattığınız karakterler içinde daha çok sevdiğiniz biri?

Gökçe: Narmanlı Yurdu'nun çıkış sahnesi, ev ve bahçe sahneleri için Bedri Rahmi'nin evine, Narmanlı Yurdu'na gidip fotoğraflar çektim ve bu fotoğraflara bakarak mekan tasarımlarımı yaptım. Bu süreç projede en çok keyif aldığım kısımlardan. Sadece masa başında çizim yapmıyordum. Araştırarak, öğrenerek çiziyordum. Kapaktaki üçlünün yer aldığı sahneyi çok seviyorum. Zaten yaparken çok keyif almıştım. Farklılıklarına, yaşlarına rağmen arkadaşlıklarını çok sevdim. Beyoğlu'ndaki yürüyüş sahnesi, arkadaki tramvayın geçişi... Driling... Driling... Sanırım en sevdiğim sahne bu.

Sanıyorum metinde kurgusal öğelerle biyografik öğeler bir arada kullanılmış.

Simla: Kitap kurgu bir eser olsa da gerçek karakterler ve Bedri Rahmi'nin anılarından alıntılar içeriyor, bu nedenle zaten bir önsöze ihtiyaç duyduk. Aslında önsözleri hiç sevmem. Mesela Çebiş'in öyküsü bir hayli ilginçtir. Hikâyenin ortalarında karşınıza çıkacak olan Çebiş karakteri gerçekten Bedri Rahmi ile tanışmış Çingene ayakkabı boyacısıydı. Ben önce Çingene yerine, Roman ayakkabı boyacısı olarak yazmıştım Çebiş'i, oysa Bedri Rahmi anılarında Çingene demekten çekinmiyordu. Çok değerli

editörümüz Gökçe Ateş Aytuğ'un önerisiyle en sonunda Çingene demeyi uygun bulduk. Metin üzerinde geçen en hararetili tartışmalara sahne olan sözcük buydu.

Kitabın ana kahramanlarından biri, resim yapmayı çok seven, ancak resimlerinde bir türlü renk kullanmadığı için kaygı duyuyor, bu durumu onun mutsuzluğuna yoruyor. Hatta bu sorunu aşması için onu kurs kurs gezdiriyor. Kurgudaki bu olayla neler söylemek istediniz? Altta bir eleştiri seziliyor sanki...

Simla: Evet, yarışmacı ve tek tipçi zihniyetle yaratıcılığı körelten resim kurslarına, çocukları proje gibi sürükleyen velilere bir eleştirim var. Ben de çocuklarla resim ve öykü atölyesi yürütüyorum. Kurgu olan kısımlar buradaki birikimlerimden. Mavi gibi sadece siyahla resim yapan çocuklar olduğu gibi, sadece dikkörtgenlerle cetvel gibi çizen, bir türlü bulut çizemeyen çocuklar da gördüm. Sanatta doğru yoktur. Sanat bilim değildir. Sanat bir yorumdur ve bunu kavrayamayan çocuk özgür resim yapamaz. Biz ders-te sürekliliğini şöyle söyleriz: *Biz fotoğraf makinesi, fotokopi makinesi veya ayna değiliz!*" Dolayısıyla bir şeyi çizmek, öğrenilen bir şey değildir.

Mavi biraz farklı bir çocuk. Resim kursundaki diğer çocuklarla pek anlaşamıyor. Yalnızlığı, resim yapmayı tercih ediyor. Sokağa çıkmıyor, bilgisayar oynamıyor... Simla biraz Mavi'den bahsetsek... Nasıl bir çocuk o? Tanıdığım birilerine benziyor mu?

Simla: Mavi küçük bir dâhi aslında. Böyle çocuklar var, karşılaşıyorum. Bir öğrencim var mesela, Sarp Besler. Eline kâğıt kalem verin, dünyayı unuttur. Sarp renk kullanıyor ☺. Kuzgun Üsküdarlı, atölyenin bitimine doğru anca ısınır ve yeni bir kâğıt çıkarır. Uçan kalemin mucidi Kuzgun'a bir teşekkürüm var önsözde. Mavi, kitabın sonunda siyah çizmeye devam eder ve Bedri Rahmi ona hiç müdahale etmez. Bedri Rahmi onun asıl sorunu olan "uçan kalem" meselesini çözer. Mavi'nin son çizdiği şey, uçan kalemi, yani fırçası ile yapılmış siyah bir gökyüzüdür.

Tematik olarak baktığımızda, başka sanatçılara dair benzer türde kitaplarla sürebilecek bir proje bu. Devamı gelecek mi? Aklınızda başka hangi sanatçılar var? Gökçe, mesela sizin özellikle şu sanatçıya dair böyle bir kitabı resimlemek isterim dediğiniz biri var mı?

Gökçe: Toplumsal olarak sanat geçmişimizle çok barışık olmasak da yakın geçmişimizden hatırlayacağımız o kadar güzel insan var ki... Ben diyeyim Nazım Hikmet, siz deyin Fikret Mualla, ben diyeyim Abidin Dino, siz deyin Fahrnelisa Zeid...

Simla: Devamının gelmesini istiyoruz. Sırada bir kadın ressam var ☺. Bir ressamın bazı resimleri üzerine odaklanan bir öykü olabilir ve mimar Seyfi Arkan var. Mimar Sinan'ı yapmayı henüz düşünmesem de Seyfi Arkan'ı, Balyan kardeşleri anlatabilmeyi çok isterim.

Zarife BİLİZ

Mavi'nin Mutluluğu

Simla Sunay

Gökçe Akgül

Desen Yayınları, 64 sayfa

Rahmi Eyüboğlu'nun ağzından Mavi'nin Mutluluğu

Ressam arkadaşlarının "Sen iyi şairsin," yazar arkadaşlarının ise "Sen iyi ressamın," dediği Bedri Rahmi, arkadaşlarının bu takılmalarından hiçbir zaman alınmadı, gocunmadı. Bedri Rahmi resim, şiir, yazı, mozaik, yazma, hat, vitray, serigrafı gibi birçok formda eserler üretti. Tartışılmamasını istediği tek konu öğretmenliği idi. Hayatı boyunca (1911-1975) pek çok esere imza attı, birçok öğrenci yetiştirdi.

Ölümünden 37 sene sonra Simla Sunay ve Gökçe Akgül'ün gayretleri ve Tudem'in katkılarıyla Bedri Rahmi çocuklarımıza ulaşıyor. Bu kitap sayesinde yeni nesillerin Bedri Rahmi Eyüboğlu ile tanışacak olması, Eyüboğlu ailesi olarak bizleri çok mutlu etti, eminim Bedri Rahmi Eyüboğlu hayatta olsaydı bu kitaptan en az bizim kadar heyecan ve mutluluk duyardı.

Meşgul anneler, farklı çocuklar...

Nurduran DUMAN

Canı sıkılan ve annesinden yeterince ilgi görmeyen minik bir prenses ne yapar? Sevgi Kraliçesi sevginin ne menem bir şey olduğunu incelikli bir dille anlatıyor. Oliver'de ise kendini farklı hisseden küçük kahramanımız, yalnızlık sorununa bakın nasıl çare buluyor...

Çalışan anne ve çalışan anne çocuğu olmak... İster kraliçenin çocuğu olun ister mühendisin, iş hayatının anne-çocuk beraberliği zamanından çalması her çocuk için aynı sorun demek, anne için de elbette. Planlı zaman ayırmaya, bu zamanı kaliteli geçirmeye özen gösterilmez, bir de ayrılmış olan o daracık vakitlerde söylenecek sözlere dikkat edilmez ise çocuğunuz belki *Sevgi Kraliçesi* kitabındaki minik prenses gibi annesinin uçağına atlayıp diyar diyar dolaşarak sevgi kraliçesini aramayacaktır ama "sevgi kraliçesi"nin hayatındaki eksikliğini davranış bozukluğu dâhil başka şeylerle gidermeye kalkacaktır.

Belçikalı yazar Kristien Aertssen'in kaleme aldığı *Sevgi Kraliçesi*'nde, canı sıkılan ve annesinden yeterince ilgi

g ö r m e y e n

minik prenses

ile pastalar, oyun-

çaklar, kediler, çi-

çekler arasında,

sevgi diyarlar-

ında dolaş-

mak çok eğ-

lenceli. Pren-

ses neredeyse

tüm neşeli

diyarlarda

dolaşıyor ve

o diyarların

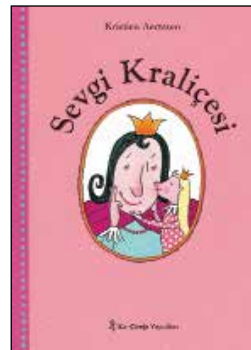
kraliçeleriyle oyunlar oynuyor ancak Sevgi Kraliçesi'ne bir türlü rastlamıyor. Zaten sevgi kraliçeleri öyle yolculukta selam verilir geçilecek kimseler de değiller. Onlar anneler. Ekyleyim, kendisi de bir anne olan Kristien Aertssen kitabını evlat edindiği kızına adanmış. Aynı zamanda çizer de olan Aertssen'in resimlediği büyük boy sayfalar capcanlı. Çizer bu resimlerde yetişkinlerin ve yetişkin dünyasının çocukların gözünden nasıl görüldüğünü de vurguluyor. Çocuklar yetişkinleri kendilerinden oldukça büyük görüyor ama ne var ki onları gene de birer oyun arkadaşı olarak kabul ediyor. Kitabı çocuğunuza/yeğeninize/minik arkadaşınıza siz okurken sorun olmaz da, okuturken iki yerdeki çeviri kaynaklı ya da editöryal sıkıntıyı ("birçok" yerine "bir çok", "birkaç" yerine "bir kaç" yazılması gözden kaçmış), onun kitap basım süreci hakkında bilgilmesini sağlayarak faydaya dönüşürebilirsiniz.

FARKLILIK YALNIZLIK MIDIR?

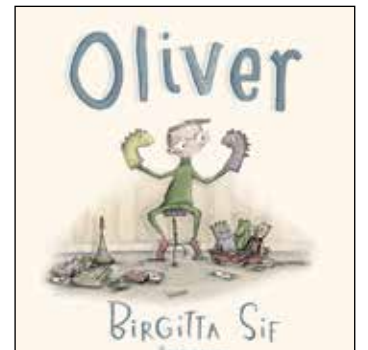
Sevgi Kraliçesi'ni Flaman Edebiyat Fonu'nun desteği ile yayımlayarak çocuk edebiyatı alanında her türlü olanağı değerlendirip iyi işler yapmaya kararlı olduğu görülen Kır Çiçeği Yayınları'nın sözünü edeceğimiz ikinci kitabı ise *Oliver*. Yayınevinin hemen hemen tüm kitapları gibi *Oliver* de ilgi çekici ve görselleştirile okuma zevkine neşe katan bir kitap. "Kendini herkesten farklı hissetmiş olanlara," adanmış bir öykü bu... Kendini

herkesten farklı hisseden, ancak kendi dünyasında yarattığı arkadaşlarıyla mutlu olan bir çocuk Oliver; oyuncakları, kitapları var ve onlarla birlikte bir-biri ardına serüvenler yaşıyor. Okyanusları aşılıyor, çağlayanlardan kayıyor, hatta dünyanın öbür ucuna gidiyor... Ancak içten içe, yüzmek, havuzda oynamak gibi bazı şeyleri yalnız başına yapmak da pek hoşuna gitmiyor. Bir gün çaldığı piyanoyu kimsenin, oyuncak arkadaşlarının bile dinlemediğini görünce durumu fark ediyor. Neyse ki Birgitta Sif'in yazdığı hikâye ona kendi arkadaşını bulması için yardım ediyor. Olivia da kendini farklı hissedenden biri, aynen Oliver gibi... Yazar Sif vermek istediği mesajları hem öyküsüne hem de resimlerine muzip bir dille ne güzel yerleştirmiş! Farklı hissetmenin mutlu olmamak için bir neden olmadığı, çekingen çocuk olmanın sorun oluşturmadığı, ancak yalnızlığın da insana pek hoş gelmeyebileceği ve dünyada herkesin anlaşabileceği birilerinin mutlaka bulunduğunu ince bir dille söylüyor bu kitap... Sif'in resimleri sizi bir karton filmin içine alır gibi. Yarattığı karakter Oliver ise çok sevimli. Öykü, kitabın görselleriyle neşeli, yumuşak bir karikatür dili kazanmış. İyi okumalar, hatıta iyi seyirler...

Sevgi Kraliçesi
Kristien Aertssen
Çeviren: Aşlı Motchane
Kır Çiçeği Yayınları, 40 sayfa

Oliver
Birgitta Sif
Çeviren: Aşlı Motchane
Kır Çiçeği Yayınları, 32 sayfa

Potter Amca'nın Çiftliği'nde güneş hep ışıldar...

Pelin ÖZER

“Felaket Henry” serisiyle dünya çapında ün kazanan çocuk kitaplarının sevilen yazarı Francesca Simon'dan yeni bir dizi: “Potter Amca'nın Çiftliği”. Güneşin hep ışıldadığı, eğlencenin eksik olmadığı bu çiftliğin sakinleri alabildiğine özgür, alabildiğine mutlu...

Çocukluğun uçsuz topraklarında ütopyalar kurmak neredeyse sıradan bir etkinliktir; dünya, hatta evren minik gözler önünde vaatler dolusu, alabildiğine uzanır. Belki de o nedenle her canlının yavrusu alıp başını gitmek ister. Annesinden uzaklaşıp, çevresinde onu bekleyen dünyayı keşfederken geri dönmeyi pek de düşünmez. Ama onu kavrayan kollar uzakta da olsalar küçük yavruyu korumayı sürdürür. Acıktığında doyurulmalı, ağladığında şefkat görmelidir. İhtiyaçları basittir; felsefeye, sözcüklerin karmaşık kombinasyonlarına gerek duymaz. Yaş aldıkça, büyüdükçe menzil daralır, sahip olma arzusu yetinmekle işbirliği yapar ve uzam metrekairelerle ölçülmeye başlanır. Belki de bu nedenle ütopyaların vazgeçilmez dekorları doğanın tam ortasında, kendine yetmenin, kendinden çoğalmanın kucağındadır.

“Felaket Henry” serisiyle dünya çapında ün kazanan çocuk kitaplarının sevilen yazarı Francesca Simon'un “Potter Amca'nın Çiftliği” dizisi de işte böyle bir evrenden ses veriyor. Dizinin ilk kitabı *Kaçak Ördek Yavrusu*, onu takip eden kitaplar ise *Kayıp Kuzular*, *Zıplak'ın Öğle Uykusu*, *Çiftlikte Curcuna* ve *Civcivlerin Eğlencesi*. Fantastik romanlardan aşına olduğumuz bir haritayla açılıyor dizi. İlk iki sayfada bu dizinin yurdu olan Potter Amca'nın Çiftliği ve civarını izliyoruz.

TEHLİKELİ BAYIR

Sadece çocukların algısıyla hiç zahmetsiz yerleşilecek bir toprak karşımızdaki. Çiftliğin rengârenk dünyasının hemen kıyısında meyve bahçesi, orman, Tehlikeli Bayır, Kelebek Korusu, Gümüş Çimenlik, Devedikeni Çayırı, Eski Ahır, Aslanagzı Gölü ve bataklık uzanıyor. Potter Amca'nın Çiftliği'nde ise anne ördek ile beş ördek yavrusu; anne koyun ve kuzuları

Kırpıntı ile Kıvırcık; baba keçi ile yavrusu Zıplak; At Yeleli, Kaz Kiraz, Köpek Çomar, İnek Yonca, Buzağı Güllü, Domuz Pembecik, Horoz Kızılıbik, Kedi Mırnav, Tavuk Çilli ve civcivler yaşıyor. Güneşin hep ışıldadığı, eğlencenin eksik olmadığı çiftlikte hayvanlar şarkı söyler, kaçıp kaybolur, yaramazlık yapar ve minik maceracılar her sayfada eve geri dönüş yolunu bulurlar. İlk kitapta anne ördeğin, “*Gitme, yapma, etme, gezme,*” uyarılarına dört ördek yavrusu itaat ederken, bir tanesi çiftliğin sınırlarını aşma konusunda istekli davranır. Bütün uyarı levhalarını görmezden gelerek, çitlerin arasından yolun karşısına geçer ve “*Burayı harikaymış!*” diyerek yoluna devam eder. Süt kamyonunun onu ezmesine ramak kalsa da bunu fark etmez. Tehlikeli Bayır'da, “*Dikkat, Boğa Çıkabilir!*” yazısını okuyamadığından yoluna devam eder. Boğa arkasından koşarken o çiti aşmış ve göremediği devasa hayvanın gölgesinde, annesinin neden oraya gitmelerini engellediğini düşünmektedir. Ayağına takılan çakıl taşı çıkartırken, arkasından ilerleyen traktörü de fark etmez. O sırada traktör

bir hendeğe yuvarlanır. Zıplayarak Aslanagzı Gölü'ne gelen ördek yavrusu göle girer ve korkutucu balığa rastlamadan yüzüp karaya çıkar. Bir kez daha düşünür, bu gölde tehlikeli olan nedir acaba, diye. Eski Ahır'a vardığında tavana yuva yapmış baykuşu görmez; karanlığa hayret ederek, dışarıdan ona seslenen köpek

Çomar'a kulak verip dışarı çıkar. Hava kararmak üzeredir ve o şanslıdır, çiftliğe dönüş yolunda kendisine sağlam bir rehber bulmuştur. Çomar'ın sırtında evine doğru yollanırken kendisini bir prenses gibi hisseder.

BURADA HERKESE YER VAR

Potter Amca'nın Çiftliği ve civarını böylece daha iyi tanıyan okurlar, o coğrafyayla bir yakınlık kurar ve ilerideki maceralara hazırlanmış olurlar. Her kitabın arkasında yer alan sorularla da bir yandan, okuduklarını anlama yolunda ilerlerler.

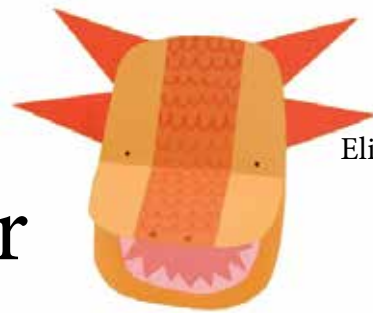
Kaçak Ördek Yavrusu
Francesca Simon
Resimleyen: Emily Bolam
Çeviren: Bahar Siber
İletişim Yayınları, 64 sayfa

Kayıp Kuzular
Francesca Simon
Resimleyen: Emily Bolam
Çeviren: Bahar Siber
İletişim Yayınları, 64 sayfa

Yaratıcılığı pekiştiren kitaplar

Elif ŞAHİN HAMİDİ

1001 Çiçek Kitaplar'ın yayımladığı çıkartmalı etkinlik kitapları, çocuğa eğlenceli bir aktivite olanağı sağlarken, kitap sevgisi de aşıyor. 4-5 yaşlarındaki çocuğunuz sizinle güzel vakit geçirmenin keyfini ve bir şeyler yaratmanın güvenini bir arada yaşıyor.

Günümüz çocukları çok şanslı; sadece onlar için kitaplar yayımlayan yayınevleri var. Her türlü kitaba kolayca erişebilmeleri mümkün. Sürekli çeşitleniyor, yenileniyor çocuk kitapları. Rengârenk, oyunlu, bilmeceli-bulmacalı ve hatta çıkartmalı kitaplar çocuğa bir yandan

eğlenceli bir aktivite olanağı sağlarken, bir yandan da kitap sevgisi aşıyor. Son zamanlarda kitapçılarda envai çeşit çıkartmalı kitap boy gösteriyor. 1001 Çiçek Kitaplar da, yayımladığı çıkartmalı etkinlik kitaplarıyla çocukların yaratıcılığını pekiştiriyor; ebeveynle birlikte kaliteli vakit geçirmelerini sağlıyor. Bu eğlenceli ve öğretici seri *Çıkartmalı Canavarlar Kitabım*, *Çıkartmalı Dinozorlar Kitabım*, *Çıkartmalı Prensesler Kitabım*, *Çıkartmalı Masallar Kitabım* ve *Çıkartmalı Sihirbazlık Kitabım* adlı beş kitaptan oluşuyor. Boyama, kesme ve yapıştırma gibi etkinliklerin yer aldığı bu kitaplar, çocukların el becerilerinin ve koordinasyon yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlıyor, yaratıcılıklarını destekliyor.

ANNE BABA İŞ BAŞINA!

Çocukların bu kitapları "okuyabilmesi" için anne babalara da iş düşüyor. Hatta yaratıcı ve becerikli anne babalara ihtiyaç var! Ama ne ki yetenezsiz bir anne/baba olduğunuzu düşünüyor olabilirsiniz. Hiç önemli değil; çocuğunuzla beraber bu kitaplar sayesinde siz de gayet becerikli bir insana dönüşebilirsiniz! Çöp adam dahi çizeme-

yenlerden olabilirsiniz, ancak çocukla birlikte büyürken neler öğrenmiyor ki insan! İyi kötü resim yapmayı da becerebilmek pekâlâ mümkün. Çocuklarla beraber anne babaların da yaratıcılığını gün yüzüne çıkarmak için bir fırsat bu kitaplar... İçerisinde yüzlerce çıkartma bulunan bu renkli seri, çıkartmaların boyutları nedeniyle 36 aydan küçük çocuklar için uygun değil. Bana kalırsa beş-altı yaş ve üzeri çocuklar açısından daha uygun, daha eğlenceli. Çünkü bu yaşlardaki çocuklar kiptaktaki kesme, yapıştırma ve boyama gibi aktivitelere daha etkin bir şekilde katılabilirler. Sadece anne babayı seyretmek, onlara yardımcı olmakla yetinmek durumunda kalmazlar.

KOLAY BULUNUR MALZEMELER

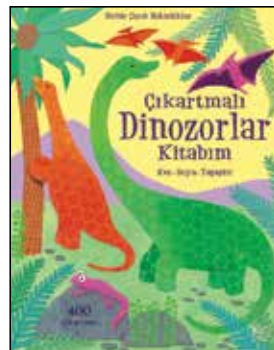
İnteraktif bir eğlence imkânı sunan bu ilginç kitaplar, oldukça kolay bulunabilecek malzemelerle harika işler ortaya koymanızı sağlıyor. Sadece birtakım basit adımları izlemeniz gerekiyor, hepsi bu. *Çıkartmalı Canavarlar Kitabım* ile kendi sevimli ya da korkunç canavarınızı yapabilirsiniz; canavar parmak kuklası, açılır canavar kartı, sallanan canavarlar, canavar bitkiler, canavar kitap ayrıacı, daha neler neler... *Çıkartmalı Dinozorlar Kitabım* ile milyonlarca yıl önce yeryüzünde hüküm süren dinozorları daha yakından tanıyabilir, çeşit çeşit dinozorlar yapabilirsiniz. Ayakta duran bir Stegosaurus, yumurtadan çıkan dinozor yavruları, uçan bir Pterosaur ya da üç boyutlu dinozorlar... *Çıkartmalı Prensesler Kitabım*, kız çocuk-

ları için biçilmiş kaftan. Parıltılı şapkalar, süslü çantalar, simli taçlar, ışıl ışıl fotoğraf çerçeveleri, kalpli avizeler yapabilir ve düş gücünüzün el verdiği ölçüde prenses dünyasına ait pek çok farklı şey yaratabilirsiniz...

Çıkartmalı Masallar Kitabım'la Sinderella, Kırmızı Başlıklı Kız, Kurbağa Prens, Rapunzel, Çizmeli Kedi gibi klasik dünya masallarının içinde buluyorsunuz kendinizi. Bu çok sevilen masal kahramanlarını çizip boyayabilirsiniz. Hatta sihirli bir değnek ve prenses tacı yapabilirsiniz. *Çıkartmalı Sihirbazlık Kitabım* ise sihirli bir dünyanın kapılarını aralıyor; iskambil numaraları, kaybolan paralar ve boyu kısalan değnek numaralarıyla beraber birçok sihirbazlık numarasını öğrenebilirsiniz. Bu beş kitabın hepsi çıkartmalarla dolu. Çıkartmaları, kitaplarda yer alan etkinliklerde kullanabileceğiniz gibi, dilediğiniz başka bir yerde de kullanabilirsiniz.

Ailecek yeni bir şeyler üretmenin, yaratıcılığın sınırlarını zorlamanın keyfini yaşatan bu kitaplar, bir yandan çocukların el becerisinin gelişmesine yardımcı olurken, belki de henüz ortaya çıkmamış olan resim yeteneğinin keşfini de sağlayacak; kim bilir...

Çıkartmalı Dinozorlar Kitabım
Rebecca Gilpin
Çeviren: Nurcan Kılıç
1001 Çiçek Kitaplar, 32 sayfa

Çıkartmalı Masallar Kitabım
Leonie Pratt
Çeviren: Nurcan Kılıç
1001 Çiçek Kitaplar, 32 sayfa

Küçümencik gıcık bir hanfendi!

Nazan ÖZCAN

Judith Viorst elini korkak alıştırılmamış, küçümen kahramanı Lulu'yu bir "anti-kahraman" yapıvermiş. İmkânsız isteklerinin peşinde koşmaktan çekinmeyen Lulu, inatçı mı inatçı, "tam bir karın ağrısı". Ama bakın hayat denilen macera en "gıcık" insanlara bile neler öğretiyor...

"Bir zamanlar Lulu adında bir kız vardı; Lulu tam bir karın ağrısıydı. Yok öyle hafif bir sancı gibi değil; kıvrandıran cinsten, gerçek bir karın ağrısı." Böyle başlayan bir kitabı okumak ister misiniz? Büyük ihtimal istemeyeceksiniz. Ama hayat siyah beyazdan ibaret değil ki! Böyle başlıyorsa, kitap insanın merakını da fena halde gıcıklıyor. Ne de olsa, "normal"de bütün yazarlar kahramanlarını sevimsiz yapmaya kıyamazlar. Burada tuhaf bir şey var, insanı meraktan çatlatan bir şey yani. Amerikalı yazar Judith Viorst, hiç korkmadan, küçümen kahramanını "anti kahraman" yapıvermiş. Ee, hayatta böyle çocuklar yok mu? Ya da düşünün bakalım, siz öyle bir çocuk değil miydiniz? İşte tam da bu merakla bu "karın ağrısı velet"i okumak istiyorsunuz. Ama yazar, işi daha da zorlaştırıyor; "karın ağrısı"nı size sinir krizine sokacak kadar ağırlaştırıyor. İki sayfa okuduğunuzda, Lulu'dan nefret etmemek için sebebiniz kalmıyor. Çünkü bir kere inatçı, sonra aşırı gıcık, anne babasına bağıyor, çağırıyor, istediği her şeyi elde etmek için yapmadığı uyuzluk kalmıyor, elde edemeyince ağlıyor, tepiniyor, ciyak ciyak bağıyor, insanlara kötü laflar etmekten imtina etmiyor. Yani bildiğiniz dayaklık! Ama yazar Judith Viorst, ne yapıyor ne ediyor (çünkü kendisi pek zeki bir insan) sizi hikâyenin içine çekiyor. O yüzden *Lulu ve Brontozor* ve *Lulu Köpek Gezdiriyor* kitaplarını bir solukta okuyorsunuz.

BRONTOZOR PEŞİNDE

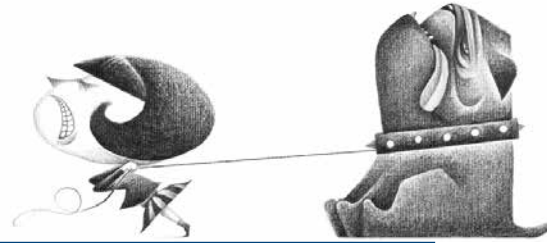
Biliyorum, "*Brontozor nedir ki?*" diye hayretler içindediniz. Dedik ya, yazar çok komik ve yaratıcı, hep onun numaraları bunlar. Brontozor, ormanda yaşayan devasa bir dinazor. Ve Lulu da annesiyle babasından doğum günü için bir brontozor istiyor ki onu evcil

hayvanı yapabilsin. Olacak iş değil elbet, ama dedik ya, Lulu çok gıcık, isterim de isterim, diye tutturuyor. Ana babası olmaz deyince, brontozoru kendi başına bulmak için orman yoluna düşüyor. Brontozora gelene kadar, yılanla, ayıyla, kaplanla karşılaşiyor. Korkuyor mu sanıyorsunuz, resmen bütün hayvanların canına okuyor, o kadar "beter" bir kız yani. En sonunda brontozoru buluyor ama bu sefer brontozor onu evcil insanı yapmaya kalkışıyor! Bizimki de öylece kalakalıyor! Ne komik değil mi: evcil insan! Durumu bir anlığına ters çevirdiğinizde, insanların ne kadar anlamsız işler yaptığı küt diye ortaya çıkıyor. Bu yazar valla çok zeki ve komik!

KÖPEKLER VE FLEİSCHMAN

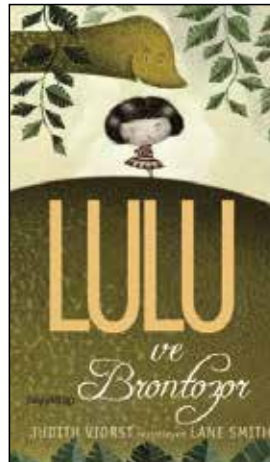
Lulu Köpek Gezdiriyor da bir o kadar zekice yazılmış ve komik. Lulu yine bir şey istiyor. Ne olduğunu söyleyemeyiz ama çok pahalı ve acayip bir şey olduğunu bilin. Anne babası alamayız deyince, Lulu kendi parasını kazanmaya ve bunun için de köpek gezdirmeye karar veriyor. Ha, sanıyorsanız ki bunu iyi bir kız olduğu için yapıyor, hayır! Tamamen para için yapıyor, hatta köpek bile sevmiyor. Sevmediği köpeklerle teşviki mesaisi başlarken, başına bir bela daha sarılıyor: mahallenin örnek bebesi Fleischman. Fleischman çalışkan, akıllı, terbiyeli, abur cubur yerine havuç yiyecek kadar iyi huylu,

bütün yaşlıların eşyalarını taşıyacak kadar özverili ve sevimli bir çocuk. Ayrıca da insana saçını başını yoldurabilecek cinsten yardımsever bir oğlan. Tabii ki Lulu bu çocuktan nefret ediyor. Ama kör talih! Lulu, devasa Brütüs, minicik Cici ve bir sosıs kadar uzun Kordelya'yı gezdirmeye kalkışıp eline yüzüne bulaştırınca ne oluyor? Fleischman, "*Sadece yardım etmek istiyorum. Yardım edebildiğim için seviniyorum, mutluyum, gururluyum, keyifliyim, onur duyuyorum,*" diye koşarak geliyor. Ee, Lulu'nun çıkarıcı bir kız olduğunu da söylemiştik, değil mi? Fleischman'ın yardım etmesine izin veriyor ama bir yere kadar! Teşekkür edecek değil herhalde! Öyle mi dersiniz? Okuyun o zaman.

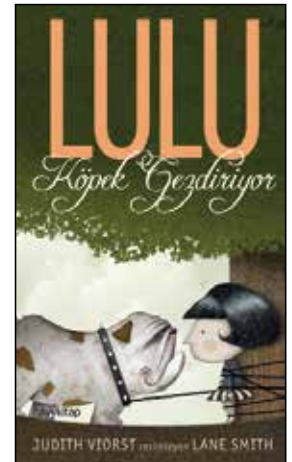
Lulu ve Brontozor
Judith Viorst

Resimleyen: Lane Smith
Çeviren: Şiirsel Taş
Hayy Kitap, 120 sayfa

Lulu Köpek Gezdiriyor
Judith Viorst

Resimleyen: Lane Smith
Çeviren: Gökçe Ateş Aytuğ
Hayy Kitap, 152 sayfa

Geniş Omuzlu Platon'un rehberliğinde

Işık ERGÜDEN

Sistem Yayıncılık tarafından yayımlanan “Çocuklar İçin Felsefe: Geniş Omuzlu Platon'un Maceraları” dizisi, felsefenin özünü gayet iyi yakalıyor; hoş ve sürükleyici öykülerle salt çocuklara değil, biz yetişkinlere bile klasik metinleri farklı bir gözle okuma imkânı sunuyor.

Çocuklar için yazılmış felsefe kitaplarının gerek dünya dillerinde gerekse Türkçede giderek çoğalması sevindirici. Vaktiyle yetişkinler için yazılmış çoğu ikincil felsefe metni bile “açıklayıcı” ve “giriş” niteliğinde olma kaygısıyla “şematize etmeyi”, “vülgerleştirme” felsefe anlatmanın tek yolu olarak görmüşken, çocuklar için yazılmış bu metinlerin hiç de böyle bayağı yollara sapmamış olması işin daha da sevindirici tarafı.

Sistem Yayıncılık tarafından yayımlanan ve iki İtalyan'ın hazırladığı, Emilian Di Marco'nun yazıp, Massimo Bacchini'nin resimlediği “Çocuklar İçin Felsefe: Geniş Omuzlu Platon'un Maceraları” dizisi de felsefenin özünü gayet iyi yakalayarak, hoş ve sürükleyici öykülerle salt çocuklara değil, biz yetişkinlere bile klasik metinleri farklı bir gözle okuma imkânı sunuyor. Üstelik sekiz kitaplık bu dizi tek bir filozofun, Platon'un (dolayısıyla Sokrates'in) düşüncelerine odaklanmasıyla daha önceki benzer dizilerden ayrılıyor. Görece daha zor gelebilecek böyle bir seçimin üstesinden başarıyla gelmiş olması, okuru sıkmadan ele aldığı sorunsalları irdelemesi ise çocuk okurların felsefe tarihinin

(hatta belki de yaşamın) en temel yanları üzerinde derinlemesine ve çok yönlü bir kavrayış ve bakış geliştirmesine önayak oluyor.

VİCDANIN SESİ: DAİMON

Öykülerin asıl kahramanı elbette bir çocuk: “Geniş Omuz” lakaplı Platon. Bu çocuk bilgelik ve gerçek arayışında. Ama bu arayışı, günümüz çocuklarının (özellikle de yetişkinlerinin) sanal âlemdeki arayışlarından, görüntünün ve gürültünün tozu dumanı arasındaki sahte pırıltıların hükümlerinden çok farklı bir yerde, gerçek hayatın ve yüz yüze ilişkinin ortamında sürdürüyor.

Ve karşımıza öykülerin ikinci kahramanı, (ilk öykü kitabının adıyla) *Dünyanın En Bilge Adamı* Sokrates çıkıyor. Ama Sokrates hepimiz gibi biri. Hiç de karizmatik olmayan, yiyip içen, öfkelenen, karısından korkan, horlayan bir şişko. Üstelik bilgeliği tek bir şeye dayanıyor; hiçbir şey bilmediğine... Sokrates “Geniş Omuz”a hiçbir şey öğretmiyor, hiçbir cevap vermiyor, sorular soruyor, onun da başka sorular sormasını sağlıyor ve bilgeliğin, güçte, bilgide, konuşma ya da ikna yeteneğinde değil, kendini bilmekte, hiçbir şey bilmediğini bilmekte, görünüşe aldanmamak, sorular sormak, yol almak, yol olmakta yattığını gösteriyor...

Öykülerin bir diğer kahramanı ise “Geniş Omuzlu Platon”un iç sesi. Yani Yunanların *Daimon* adını verdikleri, “ruh”, “vicdan” anlamlarına gelen “Kadın Sesi”. Belki de zaten felsefe dediğimiz şey bu iç sese kulak vermeyi, onu büyütüp geliştirmeyi, kösteklerden kurtarıp özgürleştirmeyi öğrenmekten ibaret...

Bu üçlünün yanı sıra kitaplar boyunca öykülere eşlik eden başkaları da var. Örneğin Sokrates'in “huysuz ve hırçın” karısı Santippe; Sokrates'in

sürekli diyalog halinde olduğu, hayatın hallerini konuşup tartıştığı (bu arada da birlikte bolca yemekler yiyip içtikleri, şölen düzenledikleri) dostları; Antik Yunan'ın diğer filozofları, tiyatro, tragedya, komedyaya yazarları, şair ve tarihçileri... Sonra bir de kavramlar: etik, mantık, çelişki, kanun...

MANTIĞIN TUZAKLARI

Dizinin ikinci kitabı *Gizemli Mağara*, hayatın her alanında gerçeğin peşinde koşan, yalanların ve zincirlenmiş rutin bir hayatın dışına çıkmak, görmek isteyen, bunun için zorlukları göze alan, yalnızlığı kabullenen tek bir insan -bir çocuk- ile neden ve niçin zincirlendiklerini bile hatırlamayan, statükolarını ve konformizmlerini bozmayan, hurafelerle, yalanlarla düzenlerini sürdüren kalabalıklar arasındaki çelişkiyi, tersten kurulmuş mağara eğretilmesiyle nefis bir şekilde dile getiriyor. Bunu *Muhteşem Atlantis Krallığı*, *Çelişkiler Ülkesi*, *Şölen*, *Athena'nın İntikamı*, *Sihirli Yüzük* ve *Varoluşun Başlangıcı* adlı kitaplar takip ediyor. Platon'un *Diyaloglar*'ının birçok metni ("Timaeus", "Critias", "Şölen"), *Sokrates'in Savunması*, *Devlet* gibi eserleri, Sofistlerin metinleri, Diyojen, Gellius, Hesiodos, Thales, Anaksimondros, Anaksimenes'ten günümüze kalmış metin parçacıkları, toplam sekiz kitaplık bu dizinin arka planını oluşturuyor.

Muhteşem Atlantis Krallığı'nda, Yunan mitolojisinin Herkül'den Poseidon'a uzanan birçok ögesinin iç içe geçmiş öyküleri eşliğinde, olağa-

nüstü zengin Atlantis Krallığı'nın bir gecede sulara gömülmesinin ardındaki gizemi keşfederken, bir uygarlığın varlığını sürdürmesinde halka yararlı iyi kanunların önemini kavramak da mümkün...

KUŞKUNUN LABİRENTLERİ

Çelişkiler Ülkesi'nde ise yolumuz, doğruyla yanlıştın yan yana durduğu, hiçbir şeyin olduğu gibi görünmediği büyümlü Mantık Krallığı'nın topraklarındaki *Çelişkiler Ülkesi*'ne düşüyor ve kaplumbağayı bir türlü geçemeyen Aşil'in öyküsünde, mantığın tuzaklarla dolu alanında doğruya ulaşmaya çalışıyoruz... *Şölen* bize kibirleri nedeniyle cezalandırılmış, birbirlerine yapışık insanların efsanesini anlatırken, Aşk'ın doğasını da kavramamıza imkân tanıyor. *Athena'nın İntikamı*, Yunan mitolojisinin tanrı ve tanrıçaları ile filozoflarından aldığı esinle felsefenin yararı konusunda Santippe'yi ikna etmeye yönelik, geçmişle gelecek arasındaki uzun ve eğlenceli bir yolculuğun anlatısı. Temel ahlak sorunlarının ele alındığı *Sihirli Yüzük*'te çok eski bir efsanedeki esinlenilmiş. Takan kişiyi görünmez kıldığına inanılan yüzük sayesinde ülkesinin en görkemli kralı olmayı başaran çoban efsanesi, yüzüğün "yanlış" kişilerin elinde çok büyük sorunlara neden olabileceğine işaret ediyor.

Varoluşun Başlangıcı ise tüm bildiklerini anlatması için ustası Sokrates'e defalarca yalvarıp yakaran Geniş Omuz'a ustasının cevabıyla başlıyor. Eğer öğrencisi varoluşun nasıl başladığını bulup söyleyebilirse, bu

tek cevap karşılığında Geniş Omuz da bütün cevapları alacak. Böylece başlayan, gizemlerle, tuzaklarla dolu uzun serüvende ilk filozofların düşünceleri arasında dolanan Geniş Omuz, kuşkunun ve karanlığın labirentlerinden aydınlığa çıkmaya, varoluşun nasıl başladığını anlamaya çalışıyor.

Felsefenin yanı sıra mitolojinin, tarihin, mantığın da yer aldığı, ama her biri sıradan gündelik hayat örgüsü içinde işlenmiş, merak uyandırıcı, sürükleyici bu öyküler, sordukları soruların doğrudanlığıyla -farkında olmadan- felsefeye ve felsefi düşünceye "doğuştan yatkın" olan çocukların algı ve kavrayışına son derece uygun. Dolayısıyla çocuk okurlara rahatça hitap edeceğini düşündüğüm bu dizinin biz yetişkinlere söyleyecek lafı da var: Felsefe denen şeyin daha baştan bir "çocuk algısı" olduğunu, sürekli sorular sormak gibi temel bir yetiyi nasıl yitirdiğimizi, felsefenin hayatlarımızdan nasıl ve niçin çıkıp gittiğini bu kitapları okuyunca anlayabiliriz sanırım.

Varoluşun Başlangıcı

Emiliano Di Marco

Resimleyen: Massimo Bacchini

Çeviren: Dilek Yılmaz

Sistem Yayıncılık, 48 sayfa

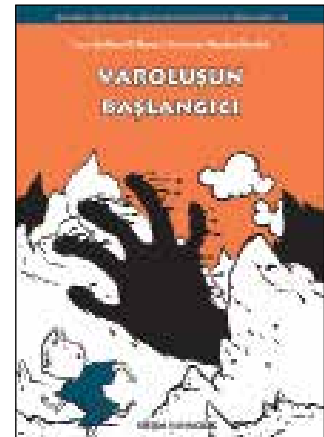
Dünyanın En Bilge Adamı

Emiliano Di Marco

Resimleyen: Massimo Bacchini

Çeviren: Dilek Yılmaz

Sistem Yayıncılık, 48 sayfa

Öğretmenimiz Nasreddin Hoca...

Şeref BİLSEL

Birçok ülkede çocuklara yönelik felsefe atölyeleri düzenleyen Oscar Brenifier ile Isabelle Millon tarafından hazırlanan Nasreddin Hoca ile Düşünmeyi Öğrenmek, hepimizin bildiği Hoca fıkraları üzerinden çocukları felsefeye davet ediyor: hem de rengârenk ve eğlenceli bir kapıdan.

Bizde halk zekâsının inceliklerini kendinde toplayan, bu zekâyı nükteler yoluyla yine halka yayan; güldürürken, gülenin kendini gözden geçirmesini, düşünmesini sağlayan ilk önemli isim Nasreddin Hoca'dır. 13. yüzyılda yaşadığını tahmin edebiliyoruz. Özellikle Nasreddin Hoca fıkralarında insanların günlük yaşam içindeki davranışları, alışkanlıkları sosyoloji çalışmalarına da bereketli örnekler sunar. Dünyada hemen her milletin fıkralarla yan yana anılan kâhramanları vardır: Arapların Cuha, Talhak; İtalyanların Scaramuccia'sı gibi. Nasreddin Hoca fıkralarına dair çalışmalar sadece ülkemizde hazırlanmıyor; Uzakdoğudan Ortadoğu'ya, Amerika'dan İskandinav ülkelerine, Kuzey Afrika'ya kadar pek çok yerde Nasreddin Hoca'ya dair kitaplar yayımlanıyor. Bazen de yabancı yazarların özenle hazırladığı kitaplar dilimizde okurla buluşma şansı yakalıyor. İşte bu kitaplardan biri, birçok ülkede yetişkinler için felsefe atölyeleri kurmuş, çocuklara yönelik felsefe uygulamaları oluşturmuş Oscar Brenifier ile yine çocuklara ve gençlere yönelik çalışmalar yapan Isabelle Millon tarafından

hazırlanan *Nasreddin Hoca ile Düşünmeyi Öğrenmek* adını taşıyor. Emine Ayhan'ın Türkçeye kazandırdığı kitabı Serap Deliorman resimlemiştir.

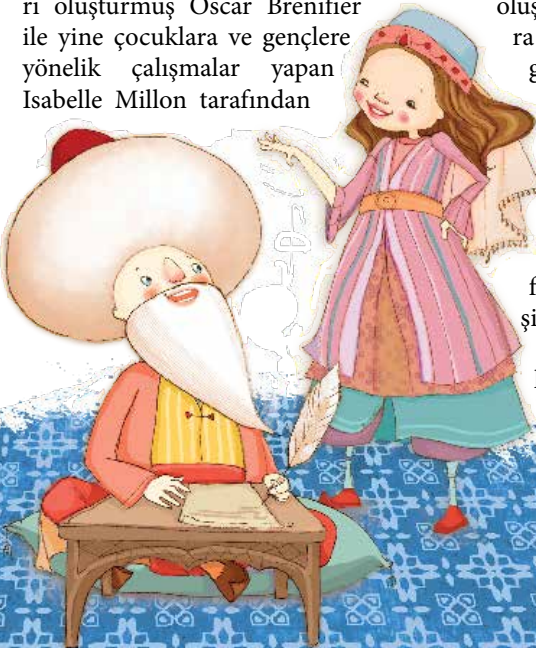
SİZ NELERE GÜLÜYORSUNUZ?

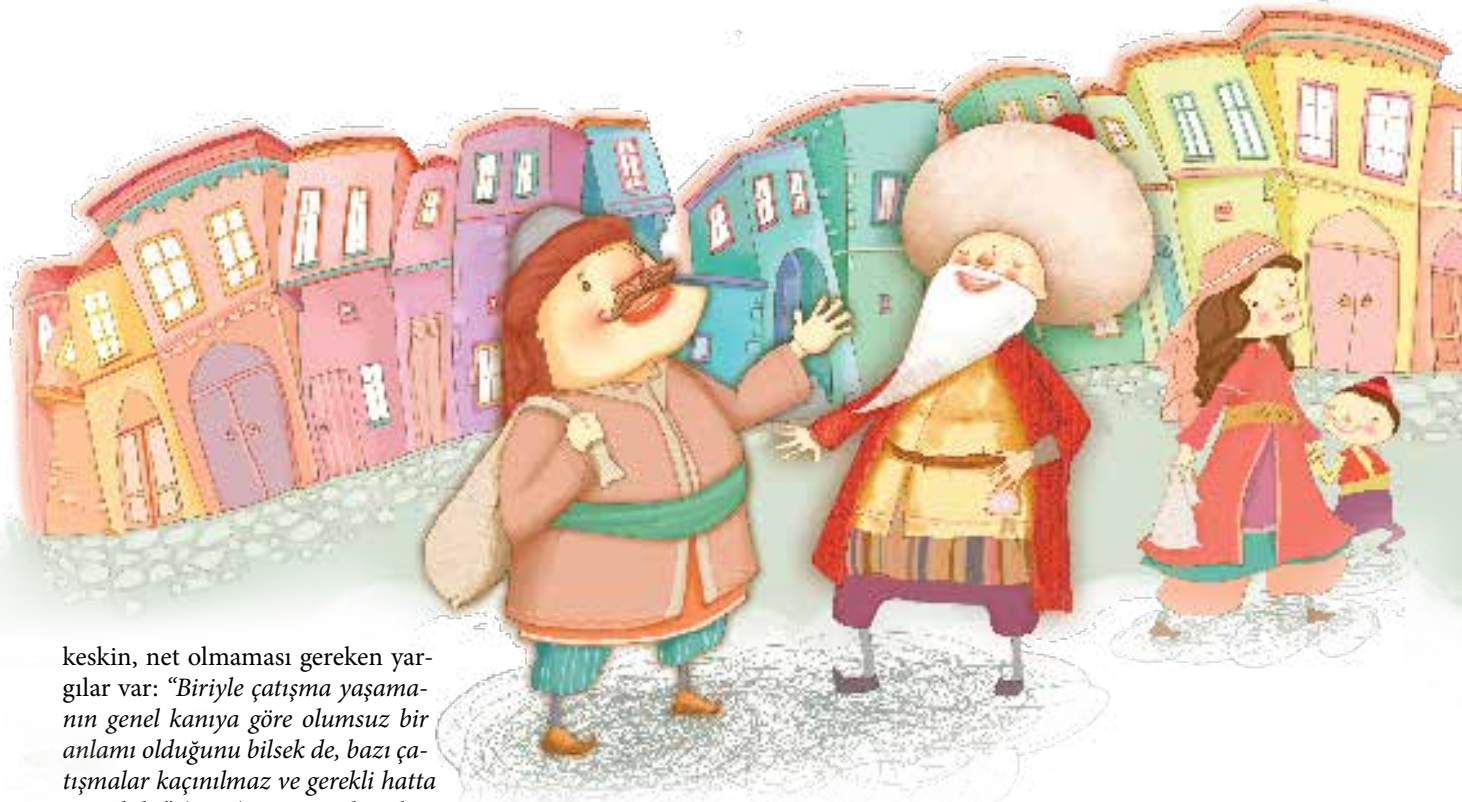
175 sayfadan oluşan kitap, fıkralar (toplam 12 fıkra yer alıyor) dışında üç ana bölüme ayrılmış. İlk bölümde, verilen her fıkranın ardından "sorular" oluşturulmuş. Bu sorular, okurun dikkatini kuşatacak biçimde hazırlanmış. Bunun ardından anlama ve yorumlama bölümleri, devamında ise açıklama ve uygulama alt başlıklarını kapsayan uygulama bölümü karşılıyor okurları. Kitabın sonunda ise yazarların fıkralardan hareketle insana, hayata dair olay ve olguları anlaşılır bir dille, örnekler ve tanıklar eşliğinde ortaya koydukları "çözümlemeler" bölümü yer alıyor. *Nasreddin Hoca ile Düşünmeyi Öğrenmek* kitabı kararlı, tesadüflere yer vermeyen, algının hallerini, okurun dikkatini göz ardı etmeyen sağlam bir yapıya sahip. Kitaptaki fıkralara ve bu fıkralardan hareketle oluşturulmuş sorulara, alıştırmalara muhatap olacak çocukları, bir gülmecenin içinden alıp hayatın, felsefenin içine fırlatıyor. Demiyor ama, derinlerde bir yerde *"İnsanın karakteri en çok nelere güldüğünden belli olur,"* sözünü fısıldıyor sanki

Nasreddin Hoca ayarında, fıkralarının pek çoğu deyimleşip (ipe un sermek, ye kürküm ye, bindiği dalı kesmek vb.) konuşma diline katılmış başka bir örnek göstermekte zorlanmıyoruz. Kitapta yer alan 12 fıkranın her biri arka planında geniş bir okuma, düşünme atlasını da beraberinde getiriyor. Ge-

nellikle fıkranın sonunda bir cümleyle okura devredilen mesajın, sadece bir cümle, hazırlıksız bir cevap olmadığını, kitabın sonundaki "çözümlemeler" bölümünü okuyanlar rahatlıkla görecektir. Bir şeyi daha görecektir okurlar: dünyanın neresinde olursa olsun, aynı haller karşısında aynı insanı. Halkın içinden gelmiş olan Nasreddin Hoca'nın yanı başında yine halk vardır, dili halkın konuşma dilidir. Kitapta yer alan "Şair" adlı fıkra, görünürde şiir/şair adına olumsuz bir yargıyı kendinde saklasa da, fıkranın sonunda -bugünkü şiir ortamımızı sekiz asır önceden özetleyen!-, şiirlerini beğenmediği adamdan sunturlu küfürler işiten Hoca Nasreddin'in cevabı oldukça manidardır: *"Bak, berbat şiir yazıyorsun ama düzyazın iyi."* Bu fıkranın ardından gelen "alıştırmalar" kısmında "çatışma"ya dair bu derece

keskin, net olmaması gereken yar-
gılar var: “Biriyle çatışma yaşama-
nın genel kaniya göre olumsuz bir
anlamı olduğunu bilsek de, bazı ça-
tışmalar kaçınılmaz ve gerekli hatta
yararlıdır.” (s. 15) Çatışmadan iki ta-
raf da “yararlı” ayrılamayacağına göre,
“yarar” nedir ve kim içindir? Belki bu
kavramlar açıklanabilirdi. Edebi eser-
lerde okur, yazarın yanından bakma-
ya alışık olduğu için pek bir “zarar”la
karşılaşmaz!

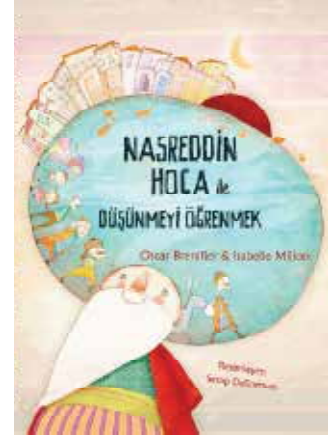
SORULARIN PEŞİNDE

Kitap bütününde, fıkralardan son-
ra gelen soru ve alıştırma sorularının
eğlenceli. Ve kalıcı bir etki bırakacak
biçimde, okurun yakasını bırakmadan
artarda farklı sorularla, hatırlatmalarla
desteklenmiş. Kitap boyunca yapılan
açıklamalar ise çocukların neden-
sonuç ilişkisi kurmasını kolaylaştır-
acak, tartışarak düşünme, düşünerek
bulma ve kendini ifade etme yetisini
de geliştirecektir. Kitapta yer alan re-
simler, fıkralara tekrar dönmemize de

olanak sağlıyor. Kitabın son bölümün-
de (sayfa 138’den sonrasında) yer alan
“çözümlemeler”, çocuklara kılavuz
olacak insanların kültürel donanımla-
rına pek çok zenginlik katacaktır.

Alman filozof Hegel’in “yanlış bi-
linç” dediği durumla hesaplaşmanın,
onu tanıyıp dışarıda bırakmanın ola-
naklarıyla dolu bir kitap bu. Yanlış
bilinç’i açıklayan bir bölüme bakalım:
“Yanlış bilinç, istediğimiz gibi, olabile-
ceğimiz ve olmamız gerektiği gibi olma-
dığımızda sahip olduğumuz bilinçtir.
Bunun yanı sıra, kendimizi genellikle
kendimizden daha geride gördüğümüz,
ama bizden daha fazlasına sahip olan
başkalarıyla karşılaştırırız.” Neden mi?
Sahip olduklarımızdan çok, sahip ol-
madıklarımızdan ötürü.

Nasreddin Hoca ile Düşünmeyi Öğrenmek
Oscar Brenifier, Isabelle Millon
Resimleyen: Serap Deliorman
Çeviren: Emine Ayhan
Tudem Yayınları, 176 sayfa

Virginia Woolf'dan çocuklara bir armağan

Elif TÜRKÖLMEZ

Çoğunlukla yetişkinlere yazan İngiliz yazar Virginia Woolf, tek çocuk kitabı olan *Yaşlı Kadın ve Papağan*'da efsanelere ve masallara yakın duran bir hikâye anlatıyor. Woolf korkuya, gerçeküstü olaylara göz kırparken, kalemini hiçbir zaman korkak alıştırmadığını ispatlıyor.

Çok sevdiğim yazarlarla ilgili hep şunu düşünüyorum. Keşke çocuklar için de yazsalar, sadece çocuklar için yazsalar hatta... Ama işte pek çoğu sadece yetişkinler için yazıyor. Çocukların onlarla tanışması bu yüzden zaman alıyor. Ne büyük kayıp! Fakat istisnalar da yok değil. Yusuf Atılgan'ın *Ekmek Elden Süt Memeden*'i mesela... Nefistir. Atılgan gibi, insanın en karanlık taraflarında, buhranlarında, iç sıkıntılarında dolaşmayı bilen bir yazarın elinden çıkan, buralı ve çok derin, harika bir kitaptır. Üstelik "çocuk kitabı" nı basit kurgu, sığ anlatım ve kötü illüstrasyondan ibaret sanan büyüklerin fikrini değiştiren ve çok kıskandıran günümüz yayınlarından çok önce yazılmıştır. 1970 güzünde... Atılgan, büyükannesinden duyduğu masalları çocuklar için kaleme almış, korku, hırs, kıskançlık, acı gibi kavramlardan söz ederken elini hiç korkak alıştırmamıştır.

Ursula K. LeGuin keza... *Yeni Arkadaş, Dört Yavru* gibi kitaplarında fantastik dünyanın kapılarını onu en iyi anlayan kişilere, çocuklara açar. Ne de olsa çocuklar yetişkinler gibi değildir. LeGuin'in deyişle, onlar "ejderhalardan korkmaz".

Çoğunlukla yetişkinlere yazanlardan biri olan İngiliz yazar Virginia Woolf'un

tek çocuk kitabı olan *Yaşlı Kadın ve Papağan* da işte bu az ve öz, "iyi yazarların çocuklar için yazdığı eserler" kitaplığına ait bir kitap.

PAPAĞANIN SÜRPRİZİ

Woolf'un korkuya, efsanelere ve gerçeküstü olaylara göz kırpan kalemi bu kitapta da aynı cesur hareketlerle ilerlemiş. Yazar, sarkmayan, uzamayan, yerinde anlatımı ve yalın dilini aynen korumuş. "Çocuk kitabı yazıyorum," diye çocukların zekâsıyla dalga geçmemiş. Ki böyle bir şeyi Woolf gibi bir yazardan beklemek zaten yanlış olurdu.

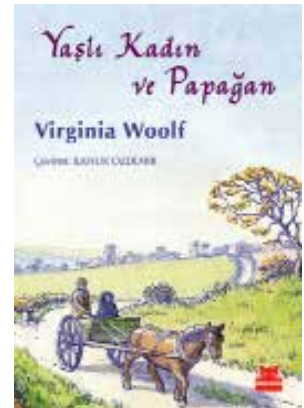
Hikâyemiz, tek başına yaşayan, oldukça yaşlı olduğu halde ayakta tamirciliği yaparak geçinen Bayan Gage ile zeki bir papağanın hikâyesi... Bayan Gage'in sessiz sakin hayatı bir gün avukatlık bürosundan gelen bir mektupla değişir. Mektupta uzun zamandır görüşmediği ağabeyinin vefat ettiği ve tüm mirasını kızkardeşine bıraktığı yazmaktadır. Bayan Gage hemen hazırlanır, ağabeyinin yaşadığı kasabaya gider ve orada bir sürprizle karşılaşır: Ağabeyinden kendisine kalanlar arasında bir papağan vardır. Sürekli, "Evde yokum," deyip duran sinir bozucu bir papağan! Bayan Gage önce papağanla pek ilgilenmez. Akli fikri mirastadır.

Ancak bir süre sonra kardeşinin aslında epey züğürt olduğunu, kendisine yıkık dökük bir evle işte şu geveze papağandan başka bir şey bırakmadığını anlar. Tam eve dönmeye karar vermişken, papağanın ona bir sürprizi olur. Kendisine pek değer vermeyen bu kadına, önemli bir hayat dersiyle birlikte çil çil altın verir.

Kısacık ama çok etkileyici bir öykü *Yaşlı Kadın ve Papağan*. Woolf'un dehâsının her satırda hissedildiği bir hikâye. İlkur Özdemir'in lezzetli çevirisiyle Kırmızı Kedi Yayınevi'nden çıkan kitabın iç illüstrasyonları Fulya Hocaoglu'na ait. Kapak illüstrasyonu ise 1988 Hogarth Press edisyonuyla aynı. Bu durum, eserin kültür baskısına saygı duruşu gibi olmuş âdetâ. İç illüstrasyonlara İngiltere ve Amerika'da yapılan baskılardan biçim olarak çok farklı. Diğer baskılar renkli çizimleri tercih ederken Kırmızı Kedi karakteri tercih etmiş. Bence iyi de yapmış. İllüstrasyonlar, hikâyenin gizemli, yer yer fantastik havasına uyum sağlamış.

Bu hikâye bir "klasik". Gerçek bir edebiyat klasiği. Ve başrolünde aslında bir papağan var. Gerçek hazinenin, kıymetli olanın çok derinlerde, ilk bakışta görülmeyecek yerlerde olduğunu anlatan bu eser, çocukları iyi edebiyatla erken tanıştırmak için harika bir fırsat. Kitaplığında "Virginia Woolf" olan bir çocuğun, iyi bir okur olma yolunda önemli bir yol katettiğini söylemek hiç de yanlış olmaz sanırım.

Yaşlı Kadın ve Papağan
Virginia Woolf
Resimleyen: Serap Deliorman
Çeviren: İlkur Özdemir
Kırmızı Kedi Yayınevi, 48 sayfa

Müfredatla
uyumlu

Okula Hazırım

Pekiştirme Kitapları

Ödül Rozetleri
ve
Çıkartmalar

Çocuğunuzun okuma, yazma ve matematik becerilerini
geliştirmeye yardımcı **12 kitap**

Deneyimli öğretmenlerin katkısıyla hazırlanmıştır. Öğrenme sürecini kolaylaştırmak amacıyla ailelere önerilerde bulunuz.

Yaş sınırı tanımayan Kızıl Ağaç...

Şiirsel TAŞ

1974 doğumlu Avustralyalı çizer ve yazar Shaun Tan Türkçede ilk kez yayımlanıyor. Az ve öz de olsa metin barındıran ama resimlerin metne hiç ihtiyaç duymaksızın öyküyü dillendirdiği Kızıl Ağaç'ı görünce, bu sıradışı yaratıcının aldığı pek çok ödülün sebebini anlayacaksınız.

Yanılmıyorsam beş yıl önce, Barselona'dan uçup gelen üç kitap konuvermişti masama. Üçünün de üzerinde Shaun Tan yazıyordu. Katalanca bilmem, ama zaten kitaplardan birinde, kitabın ve yazarın ismi dışında başka yazı yoktu. Ailesini, yaşadığı toprakları geride bırakıp, yeni bir yaşam kurma umuduyla yabancı bir ülkeye ayak basan ve oraya uyum sağlamaya çalışan bir göçmenin öyküsünü sepya tonlarında sayfalarca çizimle anlatan, içerik olarak bütünüyle bu dünyaya, görsel açıdan fantastik bir âleme ait bir grafik romandı bu. Ağzımın şaşkınlıktan bir karışık açık kaldığını hatırlıyorum.

Shaun Tan ile ilk tanışıklığım kısacık öyküsü böyle ama sonrası giderek uzayan bir öykü aslında; çalışmalarının peşine düşüp, kitaplarının takipçisi oldum. Sanatçının beş yıl önce elime geçen diğer iki kitabından biri, Türkçe yayımlanan ilk kitabı olan Kızıl Ağaç, diğeri ise Aralık ayında Türkçe baskısına kavuşacağımız Kayıp Şey idi. Az ve öz de olsa metin barındıran ama resimlerin metne hiç ihtiyaç duymaksızın, kendi başına öyküyü dillendirdiği iki kitap. Severek okuduğum, resimlerine bakmaktan keyif aldığım epeyce çocuk kitabı var, ama hayranlıkla dö-

nüp dönüp okuduğum/baktığım kitapların sayısı o kadar da fazla değil ve Shaun Tan külliyatı o azınlığın içinde.

RESMİN GÜCÜ

Avustralyalı sanatçının aldığı ödülleri, kazandığı başarıları kasten –ama kesinlikle hasetten değil– sıralamayacağım; dileyen bakar, bulur, okur. Sıralamayacağım çünkü az önce sözünü ettiğim üç kitabıyla ilk karşılaştığımda, Shaun Tan bu ödüllerden hiçbirini almamış, Kayıp Şey uyarlaması animasyon dalında Oscar kazanmamıştı. Üstelik pek çok sanatçının tersine, “özgünlük kavramının, bütünüyle yeni fikirler bulmaktan ziyade, var olan fikirlerin dönüşümünden ibaret” olduğunu itiraf edecek kadar alçakgönüllü biri vardı karşımda. Esinlenme ve yaratıcılık sözcüklerini temkinli kullandığını söylüyordu Shaun Tan, çünkü bu sözcükler, fikir ve duyguların öylece kendiliğinden beliriverdiği şeklinde hatalı bir düşünce uyandırabiliyordu insanın kafasında. Oysa Shaun Tan'ın deneyimi, “esinlenmenin daha çok dikkatli bir araştırma ve meydan okuma arayışı, yaratıcılığın ise bulunduğuyla oynama, bir savı bir başka sava karşı sınama, bir şeylerin bir araya geldiğinde nasıl bir tepkimeye yol açtığını görme olduğu” yönündeydi.

Şimdi azıcık ortalık karıştırma zamanı! Çünkü Kızıl Ağaç'a elini atıp da kitabın sayfaları arasında gezinmeye başlayan pek çok erişkinin aklından geçecek soruları az çok kestirebiliyorum: Kızıl Ağaç bir çocuk kitabı mı? Kitabın hedef kitlesi kim? Shaun Tan bu kitabı kimler için yazıp çizmiş? Daha önce başka kitaplar için benzer soruların sorul-

duğunu gayet iyi bildiğim için, Kızıl Ağaç'ın da bu sorulardan nasibini alacağına adım gibi eminim. Çünkü: “Bazen gün doğar ve hiç umut getirmez beraberinde. Ve gitgide kötüleşir her şey. Bir kasvet çöker üstüne. Kimse anlamaz halinden. Dünya sağır bir makinedir artık, ne his vardır içinde ne de mantık,” diye başlayan; “Bazen beklersin, beklersin, beklersin, beklersin de, hiçbir şey olmaz yine de. O zaman tüm dertlerin çulların üstüne, geçip gider yanından tüm güzellikler, kaçınılmaz gibi görünür korkunç akıbetler. Bazen bilemezsin, ne yapman gerektiğini, aslında kim olduğunu veya nerede bulunduğunu ve gün başladığı gibi bitecektir sanki,” diye devam eden bir kitap; “Ama işte! Birdenbire karşına çıkıverir, canlı ve parlak, sessizce beklemektedir seni tam da hayal ettiğin gibi,” sözleriyle sona erse bile, pek çok erişkin, “yaşölçerbiçer”inin ibresine bakıp, Kızıl Ağaç'ın çocuk kitabı olarak nitelendirilebilecek miktarda iyimserlik ve umut barındırmadığını (!) düşünebilir. Doğruya doğru, Shaun Tan'ın kitabı hüznün, yalnızlığın, kasvetin, karamsarlığın eşine zor rastlanırsın görsel bir betimlemesi aslında. Peki, ama Kızıl Ağaç'ı kendine özgü kılan bu özellikler, onun “çocuklara göre”

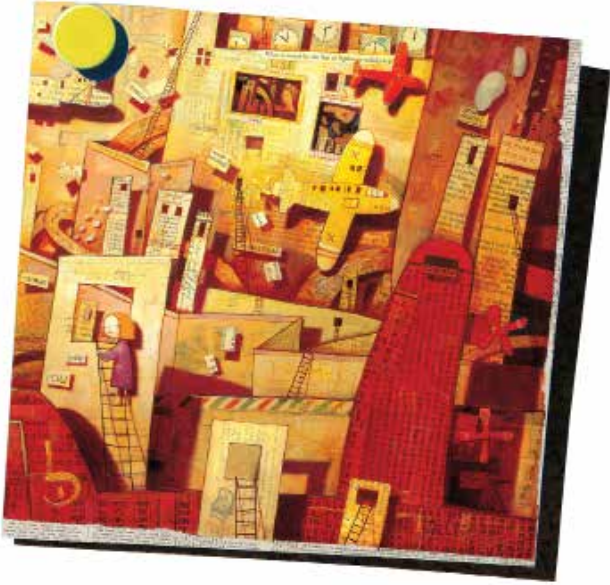
bir kitap olmadığını mı gösterir, yoksa “sadece çocuklara göre” bir kitap olmadığını mı?

Metnin bütünü oluşturulan yukarıdaki dört beş cümle aslında engin bir hayal gücünün ürünü olan bu görsel betimlemeye açılan dört beş küçük penceredir. Shaun Tan da anlamsal ağırlığın resimlerde olduğunu ve metni, gereğinden fazlasını söyleyip, her bir resmin okuru cezbeden gizemli davetini gölgelememesi için bilinçli olarak bu kadar sınırlı ve yalın tutmayı tercih ettiğini söyler.

Sanatçı, kim için yazıp çiziyorsunuz sorusuna, “Okuyan ve bakan herkes için. Yani merak eden; garipliğin, gizemin, acayıpliğin keyfini çıkararak; soru sormayı, hayal gücünü kullanmayı seven ve buna zaman ayırmaya, ilgi göstermeye hazır olan herkes için,” yanıtını veriyor.

Kızıl Ağaç’a ilişkin değerlendirmesi ise dikkat çekici: “Resimler, sağlıklı dozda bir gerçeküstüçülük yoluyla onları götürebildiğim noktaya kadar kişisel yorumu açıktır. ‘Kaçınılmaz gibi görünür korkunç akıbetler’ bölümünde kızı bekleyen canavar, ölümden tutun, okula gitmeye, hastalık hastası olmaya, ilaç bağımlılığına, kredi kartı borcuna ya da kıyamete kadar herhangi bir şeyin simgesi olabilir.”

Kızıl Ağaç, Shaun Tan’ın acayip dünyasına giriş bileti-niz olsun. O ağaçtan savrulan yaprağın peşine takıldınız mı, o tuhaflıklar âleminde tahmin ettiğinizden çok daha uzun süre kalabilirsiniz. Kırmızı yaprak mı? Dikkatli bakarsanız göreceksiniz ki o her sayfada var!

Kızıl Ağaç
Shaun Tan

Çeviren: Seda Ersavcı
İthaki Yayınları, 32 sayfa

Reha Barış

Son Başvuru

31 Temmuz 2013

Şartname için

www.tudem.com

SEÇİCİ KURUL

Prof. Dr. Zehra İpşiroğlu

Prof. Dr. Sedat Sever

Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün

Miyase Sertbarut

Şiirsel Taş

ÖDÜLLER

Birincilik 5.000 TL

İkincilik 4.000 TL

Üçüncülük 3.000 TL

Mansiyon 1.000 TL

Ödül heykeli
heykeltıraş
Ozan Ünal
tarafından
tasarlanmıştır.

tudem

[facebook.com/tudem yayin grubu](https://www.facebook.com/tudem yayin grubu)

twitter.com/tudem yayin grubu

Dünyamız elden gitmesin!..

Yeryüzü'nün geleceğine dair duyduğu kötü haberler nedeniyle canı sıkılan genç yazarımız bu ay bir çevre kitabı tanıtmaya karar vermiş. Çocuklar İçin Her Yönüyle Çevre Kitabı, alabilecekleri küçük önlemlerle genç okurları çevreci olmaya, dünyayı korumaya teşvik ediyor.

Herkes selamlar. Kasım ayını da geride bırakırken düşünmeye başladım; gazetelerde hergün dünyanın ne kadar kötüye gittiğiyle ilgili haberler, internette ise eriyen buzullar, seller ve azalan canlı türleri... Tam bunları düşünürken bir kitapçıda gördüm *Çocuklar İçin Her Yönüyle Çevre Kitabı*'nı. Bakalım neymiş, ne değilmiş.

Öncelikle, bayağı kapsamlı bir kitap. Dokuz farklı bölüme ayrılmış ve bu bölümler de ayrıca detaylanıyor. İlk bölüm, doğal olarak, "Gezegenimizin Nasıl İşlediğini Anlamak". Sonra gittikçe bizim davranışlarımıza, geri dönüşüme ve çevreciliğe kadar geliyor. İlk sayfayı açtığımda, karşıma "Bunu Dene" adlı deney köşesi ve bir bulmaca çıkıyor. Bunu genellersek, kitapta bol bol deney ve bulmaca var. Kendi volkanını yapmaktan çölleşmenin sonuçlarını görebileceğin deneylere kadar pek çok şey var. Bulmacaların da hepsi farklı farklı, labirentten şifre çözmeye kadar her şey var.

Kitabın biraz da içeriğinden bahsedelim. Normalde, çevreye duyarlı olan arkadaşlar için bir kitap derdim, ama demeyeceğim. Çünkü çevre hepimizin sorunu. Doğa olmazsa biz de olmayız. Dolayısıyla bu kitap herkesi ilgilendirmeli. Önce atmosfer, kıtaların oluşumu ve dünyadaki suların bahsedilen kitap, bu kısa ön bilgiden sonra

yeryüzündeki yaşam alanlarına ve buralarda aslında yaşaması gerekirken artık yaşayamayan hayvanlara geçiyor. Sonra da bizim çevre üstündeki etkilerimizden bahsediyor. Örneğin, timsahların sayısı avcılık yüzünden çok azaldığında, olta balıklarının da sayısı azalmış. Çünkü normalde timsahların yediği zargana balığı da olta balıklarıyla besleniyormuş. Zarganaları yiyecek timsah olmayınca, sayıları artan zarganalar olta balıklarının çoğunu yemiş. Böyle işte. Bu sorunu çözmek için de timsahları koruma altına almışlar ve sayılarının artmasını beklemişler. Yaptığımız saçmalığa da bakın. Dünyanın dengesini bozup, sonra da dışarıdan müdahaleyle yerine oturtuyoruz. Her neyse, zavallı hayvanların yaşamlarında yaptığımız değişiklikleri hazzettikten sonra, bu sefer hava ve suya geçiyoruz. Yani deniz kirliliği, iklim değişikliği, aşırı avlanma ve daha neler neler.

KOMPOSTLAMAK NE DEMEK?

Biraz da soyunu tükettiğimiz hayvanlardan bahsederek moralimizi bozan kitap, sonunda, neler yapabiliriz bölümüne geliyor. Geri dönüşüm. Çok mantıklı. Daha çok geri dönüşüm, daha az çöp, daha az kaynak harcamaya. Hem de ne kadar kolay. Plastik torbalar yerine kanvas kullanmak, eski bilgisayar veya telefonunuzu ihtiyacı olanlara ya da okullara vermek, organik atıklarınızı da kompostlamak (bunun ne olduğunu öğrenmek için kitabı okumalısınız, nasıl yapılacağı da anlatılıyor). Bunların hepsi geri dönüşüm. Bu bölümden sonra karşımıza "Alternatifler Grubu" çıkıyor. Yani güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve organik tarım. Burada bizi birkaç çevreci de bekliyor. Bakalım kimmiş Jane Goodall ve arkadaşları (Jane'i ilk

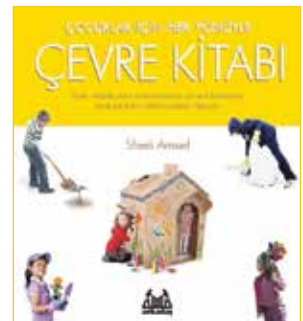
olarak yazmamın nedeni hâlâ yaşıyor olması)?

Sonra da bizim, yani çocuk ve gençlerin yapabileceği şeyler geliyor. Hepimizin bildiği üzere, kullanılmayan ışıkları kapatmak, tasarruflu ampuller kullanmak, ağaç dikmek, yeşil yolculuk yapmak (yürümek veya bisiklete binmek), hatta ve hatta çöp temizleme yürüyüşü organize etmek yapabileceklerimizin birkaçı.

Kitabımız burada sona ererken, benim aklımda hâlâ bir soru var. Biraz çelişkili ama gene de söyleyeyim. Şöyle ki, kitabı ilk elime aldığımda, içine baktım ve renksiz, blok blok küçük puntolu bir kitap gördüm. Çevreye ilgili de biraz bilgim olduğu için neredeyse kitabı okumayacaktım. Sonra, bulmacalarına bakayım, deneyleri de yapayım derken kitabın hepsini okumuş oldum. Ne var ki kapağında kocaman "Çocuklar İçin" yazan bir kitap, biraz daha renkli ya da büyük puntolu olsaydı ne olurdu, diye düşünmedim değil. Aslında geri dönüşümlü kâğıttan yapıldığını tahmin ettiğim kitap pek güzel olmuş. Hem kitabı renkli yapmak ve puntosunu büyütmek daha çok kaynak harcanmasına neden olurdu. Neyse, bu da güzel, hem de daha ucuz.

Çocuklar İçin Her Yönüyle Çevre Kitabı
Sheri Amsel

Çeviren: Can Sevinç
Arkadaş Yayınları, 144 sayfa

Bunu Biliyor muydunuz?

Kurak Dönem

Bazı çöllere çok uzun süreler yağmur yağmayabilir. Güney Amerika'ya keşif için Atacama Çölü, Dünya üzerindeki en kurak çöldür. Bir defasında tam dört yüzyıl yağmur yağmadığını beklemiştir.

Bu omletler neden uçuyor?

Ecem Nida DİNÇTÜRK

Niran Elçi'nin *Adamı Zorla Cadı Yaparlar* adlı kitabında tanışmıştık Cimcime'yle. Cimcime'nin maceraları devam ediyor: Sevimli kahramanımız şimdi de yeni arkadaşı Kurabi ve beraber uçurdukları omletleri ile karşımızda.

Adamı Zorla Cadı Yaparlar kitabında zorla cadı yapılan Cimcime'yi, sıkıntılarını kendi yöntemleri ile göğüs germeye çalışan zeki ve haylaz bir kız olarak tanımıştık. Yine başına açtığı işlere ve akılcı çözümlerine şahit olacağımız Cimcime, bu öyküsünde sorumluluk kavramıyla tanışıyor. Kitapta Niran Elçi'ye kelimeleriyle Matthew Thompson, çizgileriyle Serap Deliorman eşlik ediyor.

Şüphesiz ki her evde bu sıkıntı yaşanıyor: Evin tüm işleri annenin üzerindedir, ailenin diğer fertleri sorumluluklarını pek kovalamaz ve nihayetinde anne mutlaka isyan edip ev halkını harekete geçirir. Cimcime-lerin evinde de buna benzer bir olay Kurabi'nin gelişiyile patlak veriyor. Kurabi, Cimcime'nin ablası Nazlı'nın matematik öğretmenin köpeği ve hafta sonunu geçirmek üzere Cimcime'ye konuk oluyor. Fakat evin annesi Gönül Hanım'ın bu davetsiz misafirden haberi yok. Üstelik evde yapılacak onca işi olmasına rağmen hafta sonu da çalışması ve ziyaretine gelecek annesini ağırlaması gerekiyor. Hal böyle olunca, Gönül Hanım isyan bayrağını çekip ev işlerini tek başına halletme görevinden kendini azat ediyor. Bu haklı tepkinin neticesinde Cimcime, ablası Nazlı ve babası Mehmet Bey hatalarını anlayıp üzerlerine düşeni yapmak için kolları sıvıyorlar. Ee malum, hayat müşterek. Unutmak olmaz.

ANNE İSYAN EDERSE

Bu olayın hemen ertesi sabahı, şansını zorlarcasına Kurabi'nin pek de hoş olmayan sürprizi ile gün olaylı başlayınca Gönül Hanım, "Ben işe gidiyorum. Evde temizlenecek yer mi var? Halledin! Karnımız mı acıktı? Halledin! Annem ziyarete mi geliyor? Eh, size iyi şanslar! Halledin!" diyerek bizimkileri sorunlarıyla (ya da sorumluluklarıyla) baş başa bırakıyor. Ama bizimkiler-

deki bu sorumluluk bilinci annem Münevver Hanım'ın gelişiyile beraber yine yerini tembelliğe bırakıyor. Bir de yetmezmişçesine müskülpeşentlik ettiklerinde ise Münevver Hanım aynı kızı gibi, onlara bir ders vermeyi uygun görüyor: "Karıştırılmış, çalkalanmış, çevrilmiş, Kurabi'den kurtarılmış yumurta."

ADİL BİR İŞ BÖLÜMÜ

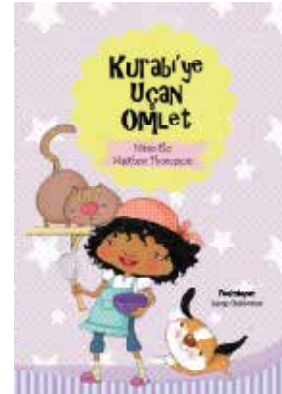
Bir sonraki sabah konu kahvaltıdan açılınca, Münevver Hanım kahvaltıyı hazırlama görevini hiç üzerine almayıp, kızlara son derece sakın bir şekilde, dün sırasını savdığını, şimdi iş sırasının onlarda olduğunu söylüyor. İş başa düşünce Cimcime atılıp "Ben yapabilirim! Annem yaparken izlemiştim," diyerek kolları sıvıyor. Tabii işler pek de düşündüğü kadar kolay olmuyor. Cimcime yumurtayı istediği kıvama getirebilmek için birçok özgün yöntem deniyor. Çırpma kapları geliyor, kavanozlar gidiyor, çatallar geliyor, çırpma telleri gidiyor derken, sonunda pişirme konusunda Nazlı'dan aldığı destekle başarılı oluyor. Fakat iş omleti çevirmeye gelince, Cimcime yine kendi başının çaresine bakmak zorunda kalıyor. Bu aşamada, pek iyi anlaştığı Kurabi'nin de yardımlarını görmezden gelmek olmaz. İşte zaten

hikâyenin adının neden *Kurabi'ye Uçan Omlet* olduğu, bu çözülme noktasında ortaya çıkıyor. Sonuç olarak Cimcime yine aklını ve becerisini kullanarak bu zorlu sınavın da üstesinden geliyor. Üstelik kendi emeğiyle yaptığı bir yemeği ailesiyle beraber paylaşmanın tadına varıp keyifle gülümsüyor. Evet, Kurabi'nin gelişiyile evde kısa süreliğine bir gerginlik yaşanmasına sebep olsa da kızların adil bir görev paylaşımı ile işlerin daha kolay halledildiğini öğrenmeleri için iyi bir fırsat oluyor ve nihayetinde her şey tatlıya bağlanıyor.

Kurabi'ye Uçan Omlet, beraber yaşarken sadece keyifli şeyleri değil, yapılması gereken işleri ve çözülmesi gereken problemleri de paylaşmanın gerekliliğini anımsatırken, sorumlu bir birey olmanın erken yaşta eğilmekle doğru orantılı olduğunu da gözler önüne seriyor.

Kurabi'ye Uçan Omlet
Niran Elçi, Matthew Thompson
Resimleyen: Serap Deliorman
Tudem Yayınları, 72 sayfa

Fantastik bir Türkiye öyküsü...

Esin ESEN

Türkiye hakkında pek çok eseri olan Japon yazar Etsuko Shindō'nun Türkiye'de yayımlanan ilk kitabı *Kapadokya'da Çatra Patralar* çıktı. Japonca orijinalinden çevrilen kitap, güncel Japon Çocuk Edebiyatı'ndan Türkçeye aktarılmış ilk eser.

Kapadokya'da Çatra Patralar, 2009 yılının sonunda Japonya'nın en önemli ve en büyük yayınevlerinden biri olan Kōdansha tarafından yayımlandı. 2010 yılında "Japon Kütüphaneleri Öneri Listesi"ne girdi. Japon Dili ve Edebiyatı uzmanı Esin Esen tarafından Türkçeye aktarılan kitap, Can Çocuk Yayınları'ndan çıktı. Kapadokya'da bir "kaya otel"de, onu henüz bebekken bulup evlat edinen Ana ve Ata ile birlikte yaşayan 12 yaşındaki Kaya'nın, Japon ressam Yōko ve Finli arkeolog Mikko'nun da dahil olmasıyla yaşadığı gizemli olayları anlatan bu fantastik roman, güncel Japon Çocuk Edebiyatı'ndan Türkçeye aktarılmış ilk eser olma özelliğini taşıyor.

Kitabın yazarı Etsuko Shindō'nun gezi yazıları ve çocuk kitapları olmak üzere Türkiye ile ilgili on iki kitabı var. Ayrıca pek çok dergide Türkiye hakkında yazıları yayımlanmış. Türkiye'ye dair ilk kitabını 1988'de yayımlayan Etsuko, nasıl olmuş da Türkiye'yi bu kadar sevmiş, merak etmeden duramıyor insan. Etsuko'nun Türkiye'ye duyduğu sevginin bir nişanesi olarak Türkçe gerçekleştirdiğimiz

sohbetinde bu ve başka pek çok sorunun yanıtını bulacaksınız.

Bize Türkiye maceramı anlatabilir misin? Senin ilk geldiğin yıllarda Japonya'da Türkiye çok bilinmiyordu herhalde. Nasıl oldu da buraya gelmeye karar verdin?

Türkiye'ye ilk defa 1982 ve 1984 yıllarında tatil için geldim. Üniversiteyi bitirdikten sonra 10 ay kadar gazetecilik yaptım. Sonra işimden ayrılarak Türkiye'ye geldim. Türk halılarını biliyordum. Yolculuğumun amacı Türkiye'ye gidip bir köyde yaşayarak hem orayı tanımak, hem orali hanımlarla birlikte bir halı dokumaktı. Öyle yola çıktım.

Hangi yıldan bahsediyorsun?
1985.

Gerçekten mi! Peki, hayal ettiğin gibi halı dokuyabildin mi? Burada yaşayanlar için bile çok zor halı dokumak.

Evet. Önce İstanbul'a gittim. Nerede, nasıl halı dokuyabileceğimi bilmiyordum. Sadece kalbimin derinlerinde bir istek. Orada tanıdığım kişiler Kapadokya'dan bahsettiler. Kalktım oraya gittim. Bir pansiyonda kalmaya başladım. Göreme'de bir otel kurmak için oraya gelmiş, sonradan çok yakın arkadaşım olan çiftle de öyle tanıştım. Daha önceden tanıdığım Ali Baba da ordaydı. Onlara hayalimi anlattım. Kime anlatsam herkes çok şaşıırıyordu. En sonunda orada yaşayan bir hanımla tanıştırdılar beni. Benimle birlikte halı dokuyup, bana halı dokumayı öğretmeyi kabul etti. Böylece o köyde yaşamaya başladım.

Peki, o halı duruyor mu?

Evet, en kıymetli hatıralarımdan biri olarak sakladım halıyı. Halının ucuna benim ve o hanımın ismini dokuduk. İlk kitabımın ismi de bu yazı oldu zaten. Tüm o hatıralarımı yazdım. İşte bu hikâyeyle o köyü, geleneklerini, orada tanıştığım herkesi yaşamıma dâhil etmiş oldum. Onlar benim buradaki ailem gibi oldu. Onların beni Etsuko olarak sevip kabul etmeleri beni onlara daha da bağladı. Sonra defalarca geldim Türkiye'ye. Mesela bir seferinde İpek Yolu'nu aşır Yörüklerle yaşadım. Gördüğüm her şey, dokuduğum halı gibi, yaşamıma dokundu. Kendimi buraların bir parçası olarak hissetmemi sağladı.

Bize biraz kitaplarından bahsedebilir misin?

Ben iki tür kitap yazıyorum. Biri Türkiye hakkında gezi, hatıra ya da tanıtıcı kitap gibi. Bir de fantastik çocuk romanları yazıyorum. Onların da bir kısmının konuları Türkiye ile ilgili. Benim okurlarım da ikiye ayrılıyor. Mesela gezi, hatıra yazılarımı bilip takip edenler, beni Türkiye'ye tek başına seyahat etmiş, Türklerin yaşamını anlatan biri olarak biliyorlar, çocuk kitapları yazdığımı duyunca çok şaşıırıyorlar. Beni yazdığım çocuk kitaplarından tanıyan okurlarım da diğer kitaplarımı duyunca aynı tepkiyi veriyor. Her iki türü de saydığımızda, Türkiye ile ilgili on iki kitabım oldu. Halı dokuma öykümü yazdığım kitabı zaten

anlattım. Onun dışında, mesela Yörüklerin yaşamını yazdığım *Çobanın Islığı Duyuluyor*, Türkiye ile ilgili bir tanıtım kitabı. Çocuk kitaplarımdan *Göreme Köyünde Halı Dokumak*, *Mavi Lale* gibi kitaplarım var. İlk kitabım da, sonra yazdığım *İstanbul Gözü*, *Türkiye Nefis Seyahat* adlı kitaplarımın üç cildi de on binden fazla sattı.

Türkiye’de ilk kitabın yayımlandı. Kapadokya’da Çatra Patralar. Bunun hikâyesini anlatır mısın bize?

Bunu en iyi sen biliyorsun, sen anlat.

(Aslında doğru, bütün hikâyeyi biliyorum. Hepsini adım adım Etsuko ile birlikte yaşadım. Etsuko’nun yayınlanır yayınlanmaz bana gönderdiği kitabını okuduğumda, o kadar heyecanlanmıştım ki hemen ona yazıp çevirmek istediğimi söyledim. Herkes kitabı okusun, benim kadar sevsin, heyecanlansın istemiştim.)

Kapadokya’da geçen fantastik bir çocuk romanı Kapadokya’da Çatra Patralar. Kitapta beni en çok etkileyen, bizim kültürümüze dair öğelerin bu fantastik öyküyle sarmalanması oldu. Hani biz Türkiye’de modern olmak adına gelenekseli yok sayıp, başka yönlere bakıyoruz ya, kitabın sahip olduğumuz geleneksel şeylerin nasıl güzel, nasıl farklı olduğunu göstermesi beni en heyecanlandıran şey oldu. Şöyle anlatabilirim bu duyguyu, kendi yüzünü yıllardır görmemiş bir kişinin aynada yansımalarını görmesi gibi: Ben bu kadar güzel miyim? Etsuko’nun yazdıkları bize Japonya’dan sevgiyle bakan bir ayna gibi. Siz de seveceksiniz o görüntümüzü eminim.

Çatra Patra ne demek?

Ben bu sözcüğü Japonca-Türkçe sözlükten buldum. Karşısında “bir şeyi çat pat anlayan” yazıyordu. Hem sözcüğün sesi çok hoşuma gitti, Ja-

pon okurların seveceğini düşünerek seçtim. Hem de hikâyenin fantastik karakterlerinin konuşmalarının çat pat anlaşılmasını anlattığı için çok uygun bir isimdi. Sonradan öğrendim ki Türkler bu sözcüğü bilmiyorlarmış. Aslında Bulgarca “dört beş” anlamına gelen “çetir petir” sözcüğünden Türkçeye geçen bir sözcükmüş.

Peki, Çatra Patralar’ı yazarken nelerden esinlendin?

Daha önce anlattığım gibi, Kapadokya’nın o köyünü kendi köyüm gibi hissediyorum. Kitabın kahramanları Ata ve Ana oraya ilk gittiğimde tanışıp sonra çok yakın olduğum kişiler. Benim gittiğim sene orada kaya oyması bir yer alıp otel yapmaya çalışıyorlardı. O harabe yeri görünce açıkçası oranın otel olabileceğine inanmamıştım. Ama sonraki yıllarda adım adım çok güzel bir otele dönüştüğünü kendi gözlerimle gördüm. Sonra o oteli elden çıkardılar, ama benim gördüğüm kadarıyla Kapadokya’da şimdi çok ünlü olan kaya oyması otel fikri onlarla başladı diyebilirim. Muhteşem bir kütüphaneleri vardı ve Ata karakteri için esinlediğim arkadaşım gerçekten birçok dil konuşabiliyor. Japon Yoko karakterini de Kapadokya ile ilgili muhteşem resimler çizen bir Japon ressamdan esinlenerek oluşturdum. Çatra Patralar’ın içimde nasıl doğmuş olduğunu ise kitaba ayrıntısıyla yazdım. Oradan okursunuz, olur mu?

Çatra Patralar zamanda yolculuk yapabiliyorlar. Onlardan seni nereye götürmelerini isterdin?

Çatra Patralar’ın beni götürmesini istediğim yer Selçukluların yaşadığı zamanda Anadolu olurdu.

Çatra Patralar tatlı şeyleri çok seviyorlar. Onlara hangi tatlıyı yedirirdin?

Bizim konpeitô dediğimiz, küçük yıldız şeklinde, rengârenk Japon şekerlemelerinden yedirirdim!

Kapadokya’da Çatra Patralar’ın Japonya’da yayımlandıktan hemen sonra “Japon Kütüphaneleri Öneri Listesi”ne girdiğini biliyorum. Bu çok önemli bir şey. Bu konuda ne söylemek istersin.

Japonya’da bu listeye giren bir kitap okul kütüphanelerince satın alıyor. Böylece çok sayıda çocuğa ulaşmış oluyor. Benim kitabım da bu

sayede çok kişiye ulaşmış oldu. Keşke Türkiye’de de böyle olsa.

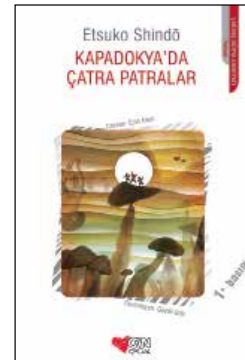
Japon eleştirmenlerin kitap hakkında söylediklerini kısaca aktarabilir misin?

Bu konuda çok yazı çıktı. Röportaj için *Japon Çocuk Edebiyatı* dergisinde, çocuk edebiyatı uzmanı Hayashi Michiyo’nun yazısından bir bölüm hazırlamıştım, onu okuyayım: “Kapadokya’da Çatra Patralar konusu Türkiye’de geçen, yabancı öğeleri ve kendine özgü bir yapısı olan karakterlerin çevresinde gelişen fantastik bir kitap. Çatra Patraların nasıl insanlar olduğunu tam bilmiyorum ama bana biraz Batı kültüründeki elflerle, Türk kültüründeki periler ve Ainu masallarındaki misafirperver küçük insanlar Korpokkurların karışımı gibi bir his verdi. Kitapta olaylar, farklı dil ve kültürlerde yetişmiş insanların kalplerine açılan yolla, sakin ve huzurlu bir zaman olgusu içinde geliyor, Türk tarihi, kültürü ve âdetlerinden oluşan anlatı örgüsüyle yetişkinler için de keyifle okunacak bir eser.”

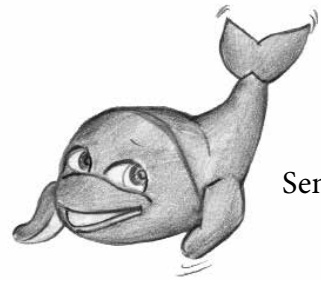
Kitabının Türkiye’de yayımlanması ile ilgili söylemek istediğin başka bir şey var mı?

Evet. Ben yıllarca burada bir sürü kişiyle tanıştım. Sohbet ettim, arkadaş oldum. Nihayet onların benim yazdıklarımı kendi dillerinde okuyabileceklerine çok seviniyorum. Tüm o sevdiğim, kalplerimizde karşılıklı yol açılan kişilerin kitabımı okurken, “Aa, o kız, aa bak, o zaman,” deyip hatırlayabilecek olması beni çok mutlu ediyor. Ben burayı, burada yaşadığım her şeyi çok severek yazıyorum. Umarım, yazdıklarımı sizler de çok seversiniz!

Kapadokya’da Çatra Patralar
Etsuko Shindo
Resimleyen: Gözde Bitir
Çeviren: Esin Eser
Can Yayınları, 200 sayfa

Behrenği'nin masalı

Sennur SEZER

Azeri asıllı İranlı yazar Samed Behrenği, çocuk edebiyatının klasikleşmiş muhalif seslerindedir. Onun masallarında, öykülerinde adalet, eşitlik arzusu en yalın sesiyle çağıldar. Say Yayınları Behrenği kitaplarını Farsça aslından Mehmet Kanar çevirisiyle yayımlıyor.

Şimdi anlatacağım Samed Behrenği'nin masalıdır. Yazılmasa olmazdı. Samed Behrenği, Azeri asıllı bir İranlı öğretmen yazar. 1939'da doğdu. Kitapları pek çok dile çevrildi. Türkiye'de kitapları yayımlandığıdaysa artık yaşamıyordu. 29 yaşında Aras Irmağı'nda boğulmuştu.

Behrenği'nin 1968 yılında ölümünü üstünde hep bir kuşku bulutu dolaştı. Yüzerken boğulduğu söylense de kimse inanmadı, çünkü Samed Behrenği yönetime karşıt bir yazardı. Yazdıklarıyla Şahlık düzenini açıkça eleştiriyor, her türlü baskı yönetimine karşı çıkıyordu. Çocuk öykülerinde de çocuklara hayatı anlatmaya çalışıyor; adalet, eşitlik istemeyi, dogmayı sorgulamayı, baskılara direnebilmeği öğütüyordu.

BEHRENGİ YENİDEN

Samed Behrenği yazar olduğu kadar bir masal derleyicisiydi de. Derlediği masallardan yola çıkarak yepyeni öyküler yazıyordu. Bu öykülerdeki kişiler kanlı canlı, varlığından şüphe duymayacağınız insanlar; anlattığı olaylar ise hemen her sokağın köşesinde rastlayacağınız olaylardı. Masallar inanılacak ayrıntılar içeriyordu. Bu masallar da yaşamayı, eşitliği, sevgiyi savunuyordu.

Samed Behrenği'nin kitapları Türkiye'de çok sevildi. Değişik kişilerce yeniden yeniden çevrildi, pek çok yayınevinde basıldı. 12 Eylül'ün ayak sesleri duyulurken başlayan kısıtlamalar çocuk kitaplarını kuşattığında, en çok üstüne gidilen Behrenği'nin kitaplarıydı. Yasak listelerine alınan ilk kitap *Küçük Kara Balık*'ti.

Ancak yasaklar Behrenği'yi unutturmadı. Değişik biçimlerde sık sık gündeme geldi, mesela 1980'li yıllarda "5 Kafadarlar" adlı çocuk tiyatrosu *Bir Şeftali Bin Şeftali*'yi yeni bir yorumla sahneledi.

Bugünlerde Samed Behrenği'nin kitapları Mehmet Kanar'ın Farçadan çevirisiyle yeniden basılıyor. Basılanlar arasında, yazarın en iyi bilinen kitaplarından, *Bir Şeftali Bin Şeftali* de var. *Bir Şeftali Bin Şeftali* emek ve sahiplik konusunu işliyor. İki yoksul çocuk Sahipali ile Pulad pazara götürülürken küfeden düşmüş bir şeftali bulurlar. Paylaşırlar. Sonra da çekirdeğini dikerler. Sulayıp gübrelerler. Sonunda çekirdek küçük bir fidan olur. Çiçek açmaya başlar. Ancak bu fidanın çiçekleri şeftali olamadan dökülür. Fidancık şeftali vermemekte kararlıdır. Çünkü küsmüştür.

Küçük şeftali fidanını küstüren nedir? Şeftali fidanı küsmekte haklı mı? Bütün meyve ağaçları bu şeftali fidanı gibi düşünürse ne olur? Ağaçların küsmesi nasıl engellenebilir?

Böyle binlerce soru filizleniyor okurun zihninde. Emek ile mülkiyet ilişkisini karşılaştırmak ya da tartışmak Samed Behrenği'nin okuru yormadan açtığı pencerelerden biri. Bence Behrenği, meyvelerin ancak yoksul, zengin demeden tüm çocukların sofrasında olacağı günleri düşleyerek yazmış bu öyküyü. İki çocuğun arasındaki dostluk öylesine sahici ki çocuklardan hangisi Behrenği'nin çocukluğu diye düşünülebilir kolayca.

PÜSKÜLLÜ DEVENİN ÖFKESİ

Sevgi Masalı, adından da anlaşılacağı gibi öykü değil. Hem masal hem kimi yerleri yüzünden tanıdık: kendine hayran padişah kızı, bu kıza aşık yoksul delikanlı. Bu masalda silkinip güvercin olan insanlar da var, süt dolu havuzlarda yıkanan kızlar da. Yine de "Masal işte," diye omuz silkilemiyor, çünkü temelde sözkonusu olan sevgi.

Behrenği'nin bir gün Tahran'da bir sokakta, köyden gelmiş çocuklardan birine rastladı. Babası el arabasıyla

sebze, meyve satan bir çocuğu bu. Sizin de çevrenize baktığımızda göreceğiniz çocuklardan biri. Çocuk o sokaktaki bir vitrine bakıyordu. Bir oyuncakçı vitrinine. Gerçeğini aratmayacak güzellikte tavşanlar, kediler, köpekler ve neredeyse gerçek boyutlarda bir deve. Sonra bu çocuğun her gün gelip bu deveyi seyrettiğini fark etti. Çocuk yalnız deveyi seyretmiyor, ayrıca deveyle konuşuyordu da. Üstelik yalnız deveyle değil, vitrindeki bütün oyuncaklarla da selamlaşıyor, dertleşiyordu. Bu çocuğun kendi gibi yoksul, köylü arkadaşları vardı. Onlar da gelip deveyi seyrediyorlardı. Bir gün oyuncakçıdan devenin fiyatını öğrenmek istediler. Oyuncakçı devenin satılık olmadığı yanıtını verdi. İçleri rahat etti. Ama bir gün çocuk deveyle konuşurken, saçları taralı, güzel kokulu, şık giyimli bir kız babasıyla birlikte geldi. Dükkançı, deveyi kızın babasının otomobiline yükledi.

Bu öyküyü ben güzel anlatamıyorum. Size Behrenği anlatmalı onu. Gözünün kenarından sızan gözyaşını

saklamadan. Olanca öfkesiyle. Birden bu öfkenin yalnızca Behrengi'nin öfkesi olmadığını fark edeceksiniz. Deve de öfkeli dir satıldığına.

Behrengi *Püsküllü Deve*'yi anlattığında şehirdeki bütün vitrinler başka gözükecek gözünüze. Bir ayakkabının fiyatını bir sebze satıcının günlük kazancıyla ölçmeyi düşüneceksiniz. Sebze satıcısının oğlunun uzamış saçlarının, kirli yüzünün doğru dürüst bir yerde yaşayamadığı için böyle olduğunu da anlayacaksınız. Neden köyünde kalmayıp babasıyla büyük şehre geldiğini de öğreneceksiniz. Biraz üzüleceksiniz de.

Samed Behrengi insan olmasaydı küçük bir kara balık olurdu. Sürekli soru soran, durduğu yerde durmayan bir küçük kara balık. Alışılmış, herkesin inandığı doğru saydığı kalıplara uymayı reddeden bir isyancı. Durmadan sorular soruyor: "Bu ırmağın sonu nerede?", "Yaşamak gerçekte nedir, başka türlü yaşamak olası mı?", "Bu su nereden geliyor buraya?". Küçük Kara Balık bu soruları sorduğunda, kimileri

kızıyor ona ama kimileri de yol gösteriyor. Onu silahlandırıyor. Düşmanlarına karşı birleşen balıkları anlatıyor.

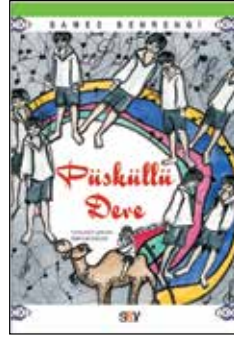
Küçük Kara Balık ya da genç Behrengi, insanların düşmanlarına karşı nasıl birleşemediklerini, neden birbirlerine düştiklerini görmüş. Bu öyküyü çocuklara Küçük Kara Balık'ın ağzından, tam balıkçının torbasına düştüğü sıra anlatmış ki ders olsun. Küçük Kara Balık'ın bir başka küçük balığı kurtarışını da unutmamış.

Masalın aslı şöyle: Tebriz'de 1939'da bir çocuk doğmuş. Adını Samed Behrengi koymuşlar. Okumuş, öğretmen olmuş, masallar derlemiş. Çocuklara dünyayı öğrenin, baskılara boyun eğmeyin, daha güzel bir dünyada yaşamak hakkınız diyen masallar yazmış. Bir gün Aras Irmağı'na yüzmek için girmiş. Orda bir küçük kırmızı balık görmüş ve o balığın peşine takılıp gitmiş. Geride ise her çağda çocuklar okusun diye onlarca masal ve hikâye bırakmış.

Bir Şeftali Bin Şeftali
Samed Behrendi
Resimleyen: Aysel Yıldırım
Çeviren: Mehmet Kanar
Say Yayınları, 48 sayfa

Püsküllü Deve
Samed Behrendi
Resimleyen: Aysel Yıldırım
Çeviren: Mehmet Kanar
Say Yayınları, 48 sayfa

Küçük Kara Balık
Samed Behrendi
Resimleyen: Aysel Yıldırım
Çeviren: Mehmet Kanar
Say Yayınları, 48 sayfa

Kim korkar ejderlerden?

Tuğba ERİŞ

Yaradılış efsanelerinden şehir efsanelerine renkli bir yelpaze sunduğu Yeryüzünde Binbir Efsane adlı kitabının ardından, Filiz Özdem şimdi de "korku"ya odaklı efsane ve masallarla karşımızda. Üstelik bu masal ve efsaneleri anlatmakla kalmıyor, interaktif bir yöntemle okuru da kitaba katıyor.

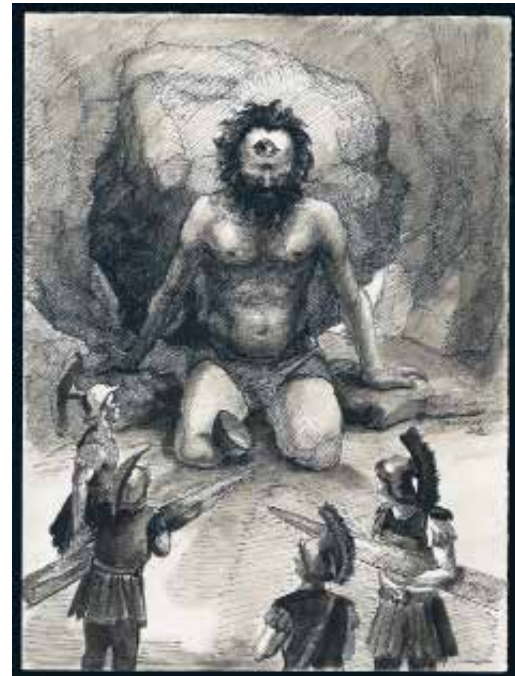
Bizden önce de insanlar var mıydı? Nasıl geldiler yeryüzüne? Yeryüzünü kim yaptı? Göller nasıl oluşur? İnsanların yeryüzünde olmadığı bir zaman olmuş mudur? Gök gürültüsü nereden geliyor? Gece niçin karanlık olur? Biz güneşi görüyoruz, güneş de bizi görüyor mu?

Çocukken hepimizin ana babamıza sorduğu ve belki de doyurucu bir yanıt alamadığı daha birçok soru. Öncelikle merakın, dünyayı keşfetme dürtüsünün, dünyayı keşfetmeye başladıkça da yeşeren korkuların ürünü bütün bu sorular. Ne tesadüftür ki ilk çağ insanının da sorduğu sorular bunlara benzerdi. İnsanların, hayvanların, ağaçların, çiçeklerin, güneşin, ayın, yıldızların, fırtınaların, depremlerin nasıl olduğunu merak ederdi ilk çağ insanı.

Bilimin gelişmediği o çağda, açıklayamadığı bu doğa güçlerini de ürettiği mitoslarla anlamaya çalışırdı. Örneğin Yunan mitolojisine göre, Zeus öfkelenince elindeki şimşek demetini yeryüzüne şöyle bir fırlatır ve böylece yıldırım meydana gelirdi; dağa kapatılmış bir canavar kurtulmak için çırpınır ve deprem olurdu vb.

Kültürleri kültür yapan, biraz da bu mitoslardır. Uzakdoğu mitosları, İskandinav mitosları, Aztek, Maya mitosları, ilk Türk destanları... Akdeniz kültürünü şekillendiren de Sümer, Yunan ve Roma mitoslarıdır. Kendimizi, temel dürtülerimizi, kültürümüzü, dünyayı anlamak biraz da bu mitosları okumaktan geçiyor.

Filiz Özdem, bu anlama sürecine katkıda bulunabilecek iki önemli eser

kazandırdı bize. Şiirleri, romanları ve çocuk edebiyatı alanındaki ürünleriyle (*İyi Kitap* okurları *Ninem Diş Perisi Oldu* kitabıyla tanıştığımız Simay'ı hatırlayacaktır) tanıdığımız Filiz Özdem, Yeni Dünya'dan Eski Dünya'ya bütün yeryüzünde dolaştığı, insanlığın yaratılış efsanelerinden şehir efsanelerine renkli bir yelpaze sunduğu *Yeryüzünde Binbir Efsane* kitabının ardından ikinci bir efsane kitabıyla daha karşımızda. Bu sefer *Ejderler, Ecinniler, Gulyabaniler* ve *Cümle Yaratık*'ta, adından da anlaşılacağı gibi, insanlığın kadim duygularından "korku"ya odaklı efsanelere ve masallara yer veriyor.

Pek çok mücadele ve savaşa, kişisel ve toplumsal hayattaki kahramanlık ve zafer hikâyeleriyle dolu insanlık tarihinin temelinde "korku"nun yattığına işaret ediyor Filiz Özdem. Ne kadar da yerinde bir tespit, değil mi? Ve bunları salt anlatmakla da yetinmiyor, üstüne beraber düşünmeye davet ediyor: "*Efsanelerden, masallardan yola çıkarak korkularımız, kimi temel duygu ve algılarımız üzerine birlikte düşünelim mi? Bütün bunları bilmek, kendini bilmek değil mi? Başarı, zulüm, ihanet, intikam, cesaret, vicdan, güven, iyi niyet, kötülük, güç, heves, öfke, hayal kırıklığı, inanç, hürs, sabır... Bize özgü daha neler gezinir efsanelerin, masalların içinde.*"

Her hikâyenin sonunda sorduğu sorular, yaptığı çıkarımlarla biz de hem onun sorularını yanıtlayıp hem de verdiğimiz yanıtlardan yeni sorular üretirken buluyoruz kendimizi. *Ejderler*'in öteki güzel yanı da bu; etkin bir düşünme yöntemi kazandırması. Kitapları ödev hazırlamak ya da kafa dağıtmak için belki çoğunlukla üstünkörü okuyoruz. Okuyoruz, bitiyoruz, rafa kaldırıp yeni kitaplara doğru yola

koyuluyoruz. Hızlı okuma teknikleri öğretiliyor, bir haftada iki yüz sayfalık bir romanın özünün çıkarılması isteniyor ve o büyük sınavlar, sınavlar... "*Arada düşünmeye zaman kalıyor mu?*" diye sormalıyız bence.

FARKLI KÜLTÜRLER

İlk efsane "Bulut Yiyen"de yüksek bir dağda yapayalnız yaşayan ve can sıkıntısından bütün bulutları yiyerek yeryüzünde kuraklık yaratan canavardan hareketle soruyor Filiz Özdem: "*Peki, siz yalnız kaldığımızda neler düşünüyorsunuz? Yalnız kaldığımızda sizi dönüştürecek, geliştirecek; bedenimize ya da ruhunuza iyi gelecek müzik, edebiyat, el sanatları, spor ya da benzeri uğraşlarımız, meraklarımız var mı?*" Ya da "Odysseus ve Kykloplar"da, Odysseus'un nice zorlu sınavdan geçtiği uzun yolculuğunu, kahramanın başarıma konusundaki kör hırsı üstünden düşündürüyor. Her düştüğümüzde ayağa kalkacak, kaldığımız yerden devam edecek gücümüzün olması için şu fizik yasasını akılda tutmak gerektiğini tatlı bir dille öneriyor: "*Sert cisimler bir kuvvete maruz kaldıklarında her zaman kolayca kırılır. Esnek cisimler ise maruz kaldıkları kuvvete yüksek direnç gösterir, esnedikleri için kolay kolay zarar görmez.*" Hatta bir Dede Korkut hikâyesi olan "Basat ile Tepegöz"de, "*Hayatımızda hiç biri ya da birileri tarafından dışlandınız mı? Bu size neler hissettirdi? Ya da siz birilerini dışladınız mı?*" sorularının yanıtlarını gerçekten merak ediyor, duygu ve düşüncelerini yazmak isteyen okurlar için e-posta adresini veriyor.

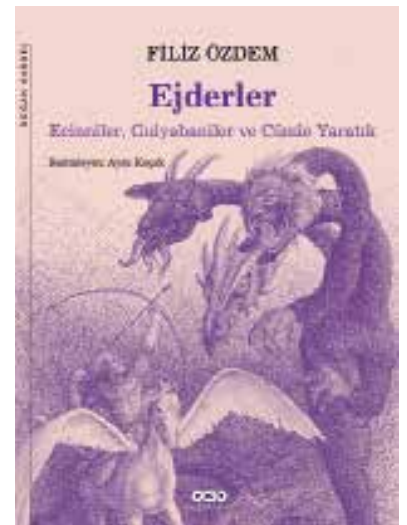
Ejderler, Ecinniler, Gulyabaniler ve *Cümle Yaratık*'taki yirmi dört hikâyeye Kızılderili efsanelerinden

İskandinav efsanelerine, Antik Yunan mitolojyasından Keloglan masallarına kadar çok renkli bir masal dünyasında gezinmemizi sağlıyor Filiz Özdem. Yalnızca kendimizi ve kendi kültürümüzü değil, birçok farklı kültürü de tanımamıza; geçmişi, bugünü ve geleceğiyle dünyayı anlamamıza olanak sağlıyor. Yüzyıllar önce insanların neler düşünmüş, neler duymuş, neler hissetmiş olduklarını göstermesi açısından da önemli bu, zira coğrafya neresi olursa olsun insanlığın tattığı duygular ortak. Tarihi biçimlendiren "korku" da bunların başında geliyor.

Aysu Koçak'ın, korkunun karanlık yönünü çok iyi veren resimleriyle görsel bir şölen de vaat eden *Ejderler, Ecinniler, Gulyabaniler* ve *Cümle Yaratık* sindire sindire okunmayı hak ediyor.

Ejderler, Ecinniler, Gulyabaniler ve
Cümle Yaratık
Filiz Özdem

Resimleyen: Aysu Koçak
Yapı Kredi Yayınları, 144 sayfa

Sherlock Holmes'un gençlik maceraları

Nihan BORA

Sir Arthur Conan Doyle'un yarattığı ve tüm zamanların en iyi dedektifi olan Sherlock Holmes'u sevenlere müjdemiz var. İngiliz gazeteci-yazar Andrew Lane'in yazdığı Genç Sherlock Holmes serisi ünlü dedektifin gençlik maceralarını anlatıyor.

Sir Arthur Conan Doyle'un yarattığı ve tüm zamanların en iyi dedektifi olan Sherlock Holmes, şimdi yepyeni bir seri ile karşımızda: "Genç Sherlock Holmes". Tudem Yayınları'ndan çıkan serinin ilk kitabı *Genç Sherlock Holmes: Ölüm Bulutu*, Sherlock'un gençlik maceralarını konu alıyor. İngiliz gazeteci-yazar Andrew Lane'in yazdığı kitabı Arif Cem Ünver'in başarılı çevirisiyle okuyoruz.

KARİZMATİK SHERLOCK

Sinema ve edebiyat dünyasının önemli karakterlerinden biri olan Sherlock Holmes, olayları gözlem yeteneği sayesinde çözen bir dedektif. Katilin saç telinden ayakkabı numarasını çıkarabilen bir dedektiften bahsediyoruz. Birçok kişi tarafından hayali bir kahraman olarak bilinse de Doyle, Sherlock Holmes'u Chevalier C. Auguste Dupin'den ilham aldığını itiraf etmiştir. Dünyanın en sürükleyici dedektiflik hikâyelerinin anlatıldığı bu kitaplar, sinema filmine dönüşmeden de olmazdı elbette. Nitekim Sherlock

Holmes'u edebiyattan tanımayanlar ona beyazperdedeki maceralarından kesin aşınadılar. Kıssadan hisse, dedektifliğin simgesi olmuş bu karakterin adını duymayan neredeyse yok gibidir.

Sinemada da en az edebiyattaki kadar ilgi gören Sherlock Holmes'un gençliğini merak eden yazar Andrew Lane, 2010 yılında İngiltere'de yayımlanan *Young Sherlock Holmes Death Cloud* kitabıyla dikkat çekti. Sherlock'un araştırmacı, şüpheli ve olayları çözümlen yanlı küçüklüğünde de kendini belli ediyor. Nitekim serinin ilk kitabı olan *Genç Sherlock Holmes: Ölüm Bulutu*'nda Sherlock yine çeşitli olayların peşine düşüyor. Olayların 1868 yılında geçtiği kitapta, bizim küçük dedektif adayı başlarda, sıradan bir okul ve ev hayatı yaşıyor. Hiç ummadığı bir anda, babasının göreve gitmesi ve annesinin rahatsızlanması sonucu yaz tatilini akrabalarının yanında geçirmek zorunda kalınca, gittiği yerde kendine yeni bir arkadaş ediniyor. Yeni arkadaşı Matthew sıradan bir çocuk değil, ailesi yok ve sokaklarda vakit geçiriyor. Sherlock, Matthew ile "Ölüm Bulutu" isimli gizemli bir bulutun peşine düşüyor ve ikili, türlü maceralara atılıyor. Sherlock daha o yaşlardan duygularını belli etmemeyi öğrenmiş; gizemli ve derin bir insan oluşu ailesi ve çevresi tarafından da fark ediliyor. Bu ilk kitapta Sherlock'un yaşadıkları bir dedektifin nasıl yetiştiğini kanıtlar nitelikte.

ACAR DEDEKTİF ADAYI

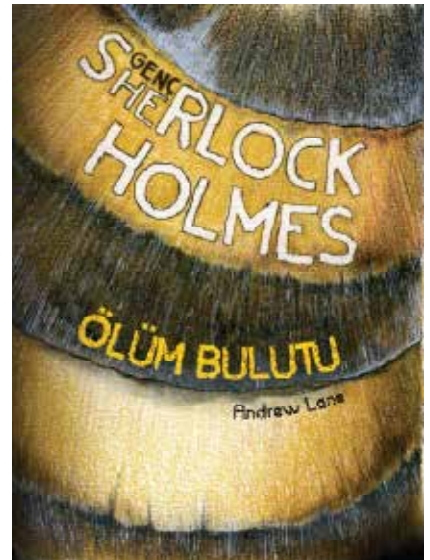
Kitabın en önemli özelliği, Andrew Lane'in, Arthur Conan Doyle'un eserinde arzı endam etmeden önce Sherlock'un nasıl bir genç olduğunu yansıtmaya çalışması. Bunu da çok iyi başarıyor. Doyle, Sherlock'un gençliği hakkında bize çok az bilgi verdi şimdiye kadar. Bu açığı da Lane'in kapattığını söy-

lememiz mümkün. "Genç Sherlock Holmes" serisi sayesinde, Sherlock'un ünlü bir dedektif olmadan önceki hayatını öğrenmiş oluyoruz. Bu ilk kitapta 14 yaşındaki genç Sherlock'un ileride ne acar bir dedektif olacağını izlerini bulmak mümkün. Beş kitaptan oluşan serinin ilki, diğer kitapların da ne kadar heyecanlı olacağını habercisi âdeta.

Genç Sherlock Holmes: Ölüm Bulutu
Andrew Lane

Çeviren: Arif Cem Ünver
Tudem Yayınları, 320 sayfa

Sihirler içinde yaşamaya bak!

Özgün UÇAR

Avustralyalı yazar Rusalka Reh, Çalınan Sihirli Keman'ı melodram türünün merak, tesadüf, iyi ve kötü, güzel ve çirkin zıtlıkları ile kahramanlık unsuruna yaslanarak inşa etmiş. Arka planda ise bir çalgı aleti yapmanın, artık unutulmuş el sanatlarının incelikleri ve gizemi tasvir ediyor.

Gümüş ustaları, kesme taş ustaları veyahut at arabası tamircileri, bakır kalaycılar; uzak iklimlerin gittikçe zor işitilen sesleri... Yok hayır, ah teknoloji, nerede o eski meslekler diye süregiden nostaljik bir cümleye girişmeyeceğim. Girişsem de ah'lı cümleler külliyatını biraz eşelemekten öte gidemeyeceğimi bilecek kadar evrenin diyalektiğine şerbetliyim.

İtalya'nın kuzeyindeki sanayi şehri Cremona'dayız. Archinola Usta gövdesini henüz oturttuğu kemanın cilasına girişmekle girişmemek arasında tereddütlü. Önce saate bakacak, hava soğudu mu acaba diye düşünecek, hanım evde ne yemek yapmıştır demeye kalmadan, cilaya da yarın geçeriz diyerek, aheste aheste evin yolunu tutacak. Zanaatının, üretim bandında zamanla yarışan fabrika işçilerinden farklı olduğunu bize hatırlatmadan da geçmeyecek.

Avusturyalı yazar Rusalka Reh'in Çalınan Sihirli Keman adlı hikâyesinin başkahramanı Archinola Usta olmadığı gibi, keman yapma zanaatının incelikleri de hikâyenin başlıca konusu değil. Adından anlaşılacağı gibi bu, çalınan sihirli bir kemanın hikâyesi... Dariusch Doryan'ın, okulu tarafından üç haftalığına gönderildiği Archinola Usta'nın keman atölyesinde, sır ve

hakikat denklemine yaşadığı gençlik tecrübesi... Çocukluktan gençliğe geçiş yeterince sırlı bir mevhumken, Dariusch'un bir de kayıp sihirli kemanla harladığı gençlik hikâyesi...

Kemanın sihri mi? Şifasından. Kim ki kemanı ince parmaklarıyla yay kullanmadan çalma kabiliyetini gösterirse, gövdesinden mavi ışıklar yayan keman yakınındaki hastaları birden iyileştiriyor. Koltuk değnekleriyle yürüyemeyen koşabilir, vücudu yaralar içinde olanlar eski sağlığına kavuşabilir. Bu denli şifalı kemanı ince parmaklarıyla dile getirebilen nadir kişilerden Dariusch, sihirli kemanla birlikte sahte bir doktor tarafından kaçırılarak, doktorun emrinde çalışmaya zorlanıyor. Nitekim Dariusch sahte doktorun elinden ustası Archinola'nın da yardımıyla kurtuluyor.

SIR VE HAKİKAT DENKLEMİ

Yazar Reh, melodram türünün merak, tesadüf, iyi ve kötü, güzel ve çirkin zıtlıkları ile kahramanlık unsuruna yaslanarak inşa etmiş hikâyesini. Büyük zorluklarla baş başa kalan ama bir yolunu bulup engelleri aşan klasik ana karakter ise Dariusch. Yazar, okuru iyilik mücadelesi veren Dariusch karakteriyle özdeşleştirmeyi amaç ederken, hakikat, erdem ve güzellik kavramlarını da genel yargılar üzerinden şekillendirmekten çekinmemiş. Kimi zaman Dariusch'un bir iyilik neferi olarak sunulması, küçük yaşından beklenmeyecek incelikler göstermesi, metnin gerçeklik ile bağını zedelerken, karakterlerin katı, değişmez ve sorgulanmayan tavırları, hikâyenin türevleri arasında farklılaşmasını da engellemiş.

Belki de yaşamın gerçekliğinden kopuk, kesin ve ütopyik karakter tahayyülü, sihirli kemanı konu edinen epik bir hikâye için biçilmiş kaftandır. Sihirli kemana eşlik eden sihirlenmiş karakterlerin iyimser dünyası... Bir

kemanın sihriyle bizi içine çeken ve gözlerimizi fal taşı gibi açmaya gerek bırakmadan apaçık beliren bir dünya.

SİHİRLİ VE EPİK BİR DÜNYA

Yazar Reh'in nesnel gerçeklerle var ettiği keman ustası Archinola, ustanın atölyesinde bir kemanın detaylı yapım süreci, bu zanaatın fevkaladeliği ile ayrıksılığına yönelik tasvirler, hikâyenin en canlı kısmını oluşturuyor. Aynı zamanda, yaşadığımız çağ ile karşılaştırma yapabildiğimiz çağ ile karşılaştırma yapabildiğimiz yegâne uzamı. Öyle ki yazar hikâyenin bir tarafında sihirli ve epik bir dünya kurarken, diğer taraftan da bu sihirli dünyaya ortak olmamızı kolaylaştırmak adına güncel ve nesnel bir iş kolunu seçmiş. Keman yapma işinin egzotik ve ilgi çekici olabileceğine inanmış ki kitap içinde keman cilalama tarifini bile vermekten çekinmemiş.

Çalınan Sihirli Keman, iyilerin ödüllendirildiği, kötülerin cezasının el emeğine selam eden, mutlu mesut bir hikâye. Sihirler içinde yaşamayı imleyecek kadar gerçekçi, gerçeğin sihri sorgulayabilecek denli açık... Yazar Reh'in bu epik anlatısı belki de yaşama dair bir distopya.

Çalınan Sihirli Keman

Rusalka Reh

Çeviren: Genç Osman Yavaş

Final Kültür Sanat Yayınları, 149 sayfa

Masalcı Dede'nin sandığından dökülenler

Nilay KAYA

Mavisel Yener'in mizahî üslubuyla yarattığı Elma Şekeri Ülkesi'nin başkahramanı, mor sakallı, kırmızı saçlı Masalcı Dede. Küçük okurlarına hem güzel masallar anlatıyor, hem de masalların nasıl ortaya çıktığı üzerine düşünmeyi teşvik ediyor.

Büyük küçük hepimizin düş ve düşünce dünyasını besleyen masalları kim nereden bulup getirir, hiç düşündünüz mü? Dil ve halk bilimi çalışmalarına itimat ettiğimizde, Grimm kardeşler gibi kişilerin diyar diyar gezerek onları toplayıp huzurlarımıza sunduğunu biliyoruz. Peki, kurmacanın kendisine itimat ederek, şimdi de o masalların ta en baştan nereden çıktıklarını bir hayal etsek? Ayda yaşayıp biz yer yüzündekilere hikâyeler anlatan komik adama, her yılbaşında dünyanın dört bir köşesindeki çocuklara çuval çuval oyuncak götüren ak sakallı Noel Baba'ya inanıyorsanız, masalları bizlere ulaştırmak için gezegenler katederek onları toplayıp bir sandıkta biriktiren sakallı bir dedenin varlığı ihtimali düşünün aklınıza. Bu tatlı ihtimal çocuk edebiyatının en üretken isimlerinden Mavisel Yener'in son kitabı *Elma Şekeri Ülkesi*'nde gerçek oluyor, hem de olabilecek en güzel masal diliyle...

MOR SAKALLI MASALCI DEDE

Yener'in müthiş mizahî üslubuyla masalın doğasına kafa yormayı sevdiğini, bunu kurgularının meselesi ettiğini *Evinden Kaçan Masal* ve *Masalcının Mektubu* gibi yapıtlarından biliyoruz. *Elma Şekeri Ülkesi*'nde de benzer bir yaklaşımla yoluna devam ederek bize masallar anlatırken, onların nasıl oluştuğunu da hikâyesinin çerçevesi haline getiriyor. Bu kitabın başkahramanı olan mor sakallı, kırmızı saçlı Masalcı Dede, bizlere masal hediye edebilmek için Çobanyıldızı ile Dünya dışındaki gezegenlere ve ülkelere yolculuk ederken, bu yolculuğun kendisi başlı başına bir çerçeve masal oluyor.

Masalıcı Dede en taze masalları yakalamak için Dünya ile yetinmeyip Zologa gezegeninden başlayan bir iş gezisine çıkıyor. Bu gezi boyunca bizleri ziyadesiyle tatmin edecek masallar

yakaladığını peşinen söyleyelim, ama bu yolculuğun öyle zahmetsiz bir iş olduğunu da sakın düşünmeyin. Zira her biri Masalcı Dede'nin masal sandığına bir masal karakteri olarak girebilmek için bin türlü kapris yapan, dedeye yaranmaya çalışan türlü karakter, insana yaka silktirecek cinsten. Neyse ki Masalcı Dede'miz işinde öyle deneyimli ki büyük bir bilgelik ve tatlılıkla her türlü hırsı alt etmesini iyi biliyor. Örneğin, kendi gölgesiyle kavga ederek kendince kahraman olmak isteyen öfkeli bir Zologalı, hem katılmayı çok istediği bilgelik yarışmasını kaçırıyor, hem de Masalcı Dede'nin bilgelik sandığından payına düşeni alıyor. Bunlar da her masalın sonunda almaya alışkın olduğumuz kıssadan hisseler.

ZOLOGA GEZEĞENİ SAKİNLERİ

Dünya dışı gezegenlerde sandığına masal kahramanı olarak atacağı kimlerle mi karşılaşılıyor Masalcı Dede? Zologadaki bilgelik yarışması için birbiriyle kıyasıya didişenler; başkasına saldırmaya ihtiyaç duymadan başarıyı yakalayan Çabi gibi dürüst kişilerin yanı sıra kiskanç Mula gibi hiç de sportmen olmayanlar; tıpkı *Alis Harikalar Diyarı*'ndaki gibi sürekli bir yere yetişmeye çalışan cep saatli tavşanlar. Bunlar dedenin sandığına kahraman olarak giren rengârenk karakterlerden sadece birkaçı. Hele içlerinde bir tanesi var ki saçlarını ve tırnaklarını kestirmeyi büyük bir inatla reddedip upuzun makas gibi tırnakları ve diken gibi saçlarıyla etrafındaki herkesi korkutan Alman masal kahramanı Struwwelpeter'i andırıyor: Sekiz yaşındaki Nebula adlı bu kız herkese kurabiye pişirmek istiyor ama yaptığı kurabiyeleri kimsenin yemek istemediğini görüyor. Neden mi? Çünkü Nebula o zamana kadar tırnaklarının temizliğiyle ilgilenme gereği hiç duymamış

ve bilmiyor ki arkadaşları arasında adı "*Mikropları Koruma Kolu Başkanı*"na çıkmış.

Elma Şekeri Ülkesi'nin en kayda değer özelliklerinden biri de Mavisel Yener'in birbirinden keyifli ve düşündürücü masalları anlatırken yakaladığı, kitabın kendi dünyasına yakışan ama geleneksel masal dilinin olanaklarından da yararlanan dili. Örneğin masal girişlerinde küçükler yine annelerinin beşiklerini tıngır mıngır sallıyorlar ama "*Evvel zaman içinde,*" diye başlanılan masallar "*Galaksi saman içinde, pireler uzay üstünde,*" diye devam ediyor. Üstelik, ne olduğunu söylemeyeceğiz ama kitabın sonunda güzel bir sürpriz de sizleri bekliyor.

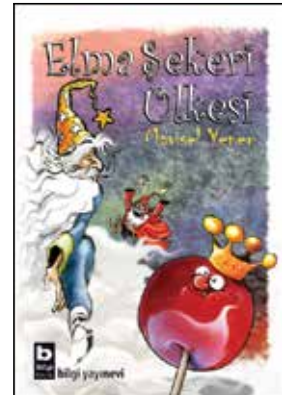

Elma Şekeri Ülkesi

Mavisel Yener

Resimleyen: Murat Sayın

Bilgi Yayınevi, 96 sayfa

Hayatı hayvanlar üzerinden anlatmak

Sennur SEZER

Hırvat çizer Alanna Marohnic, hayvan sevgisinin açıkça hissedildiği incelikli çizgileriyle can vermiş Kütburun ile Kocakarın ve Kara Yele'ye. Yazar Fedai Çakır ise çocukluğundan süzüp getirmiş bu öyküleri. Her daim yoldaşımız olan hayvanlardan iyilik ve dostluk dersleri...

Yelesi göz alıcı siyahlıkta bir at düşünün, kuyruğu da yelesi gibi kapkara. Rüzgâr gibi koşuyor. Ardında tıpkı kendisine benzeyen bir tay var. Kara yelesi atın dört nala koşuşu tozu dumana katıyor. Biraz sonra tozlar dağıldığında, bir köpek görüyorsunuz. Burnu sivri değil, küt. Sanki duvara çarpmış. Yanı başında bir de eşek var, göbekli amcalara benziyor biraz. Yan yana yürüyorlar ama kavga eder gibi görünüyorlar. Köpek bir kez havlıyorsa, eşek üç kez anırıyor. Bunlar *Kütburun ile Kocakarın*. Siyah yelesi, siyah kuyruklu atın adı da Kara Yele.

Fedai Çakır, çocukların hayvanları sevdiğini bildiği için iki ayrı kitapta kendi çocukluğundan öyküler yazmış. İki kitabı ardı ardına okuyunca, ikisini de aynı ressam resimlediği için kitapları birlikte düşünmeye başladım. Ressamın adı Alanna Marohnic. Bayan Alanna Hırvat, Zagreb'de doğmuş. Grafik okulunda eğitim görmüş. Bir süre Türkiye'de Kapodokya'da yaşamış. Şimdi Kanada'da. On altı yaşında karar vermiş ressam olmaya. Resimlerinde, masalla gerçek arasında bir hava var. Doğayı çok seviyor, hayvanları da. Ben resimlerine de baktım internete.

Bir kayalıkta, içinde yemek artıkları olan bir tava çizse resmin adı "Sahilde köpekler için öğle yemeği" oluyor. Bir karlı nehir manzarasına, "Seinde at yakalama kavaşı" adını veriyor. Siz de karaltılar arasında atı ve onu ehlileştir-meye çalışanları arıyorsunuz.

GEÇMİŞTEN GELEN ÖYKÜLER

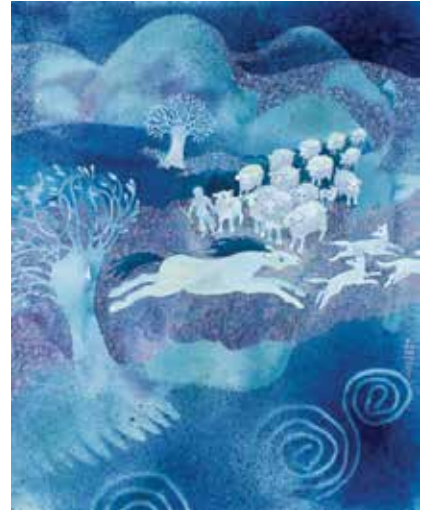
Yazar Fedai Çakır, Giresunlu bir ailenin İstanbul'da doğup büyümüş çocuğu. Doğayı ve hayvanları seviyor. Okul zamanı İstanbul'da köyünü özler, yaz gelse de köyümüze gitsek diye sabırsızlanırmış. Çocukluğu market zinciri sahibi olma düşleriyle geçmiş. Liseyi bitirince gazeteciliğe başlamış. Televizyon programları hazırlamış. Oğlu Doğuşan'ı uyutmak için yanına uzandığımda ona kendi düşlerinden, çocukluğundan esinlenen masallar anlatırmış. Onun tepkilerini gözlemleyerek o masallardan üç tanesini kaleme almış. Bir söyleşisinde kitaplarının kaynaklarını şöyle anlatıyor: "*Amcamın çok güzel bir atı vardı. O atla 12-13 yaşlarında bahçeden fındık taşımayı öğrenmişim. O patika yollarda atla eve giderek yükü indirip tekrar bahçeye dönerken, atla ilgili hayal dünyamda oyunlar kurardım. Sanırım Kara Yele kitabımın yazılmasında o atın payı büyük olmalı.*"

"İstanbul'dan köye gittiğimiz bir yaz, annem ve babamdan önce elimdeki yüklerle eve ulaşmışım. Köylerde araba yolu yok tabii o dönemlerde. Patika yoldan dağın tepesinde olan evimize yürüyoruz. Düşünün, ben o zor yolu heyecan ve sabırsızlıkla hızlı hızlı alıp eve ulaştım. Anahtar almadığımı fark ettiğim anda karşımda bir köpek belirdi. Üzerinde siyah benekleri olan beyaz kocaman bir köpek... Korkudan ayaklarımın bağı çözüldü. Kıpırdayamıyordum. Karşıma yattı, saatlerce, bizimkiler gelene kadar bekledi. Sonradan Alaca ismini verdiğim bu köpekle o ya-

zımız beraber geçti. Her gün dağlarda, bahçelerde, derelerde hep yanımdaydı. O gün, benim tek olduğumu anlayıp dağ başında başıma bir şey gelmesin diye beni beklediğini düşünmüştüm. Kütburun ile Kocakarın'daki köpek aslında o köpeği tasvir etmektedir."

HAYVANLAR DA KISKANIR MI?

Fedai Çakır, anılarındaki çocuğu, bakış açısıyla, dünyayı, canlıları sevişle hep yüreğinde korumuş. İmza günlerinde, çocuklarla konuşurken yeniden çocukluk günlerine dönüyor, bundan sevinç duyuyormuş. Kitaplarında hayvanlardan söz edişini, hayvanların insanları karşılıksız, çıkarsız sevmeleri gerçeğine bağlıyor. Çocukları çok sevdiği için çocuk kitapları yazıyor. Doğayı ve hayvanları anlatıyor, çünkü çocuklarla rahat anlaşabilmenin en iyi yolunun bu olduğuna inanıyor. Yazarken dikkat ettiği tek konu, yazılarının bir bölgenin çocuklarına değil tüm dünya çocuklarına seslenebilmesi. Bana sorarsanız hayvanlardan söz etmesi, çocukların hem onları iyi tanımalarını sağlar hem de onların öykülerinden ders almalarının yolunu açıyor. Anlatılarda okur bu dersi çok fazla fark etmiyor. Mesela köpek

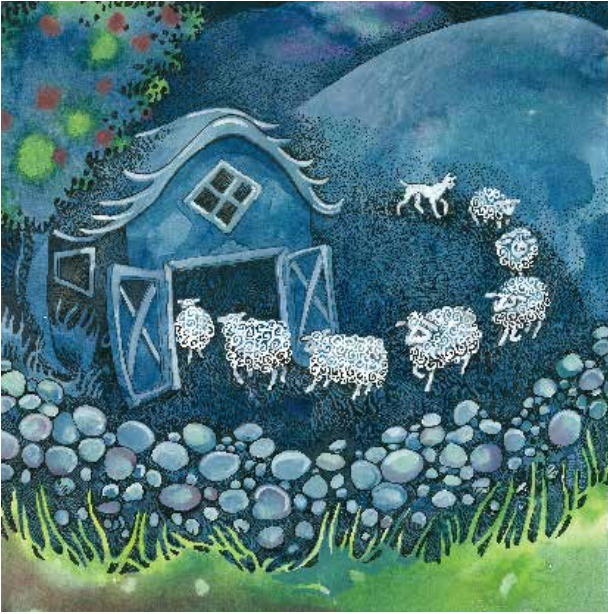

Kütburun'la eşek Kocakarı'nın geçinememelerine gül-müyorsa da onların birbirlerine taktıkları adlara gülüyor. Sonra neden geçinemediklerini düşünüyor.

Köpekle eşek aynı şeyleri yemiyor ki yemek paylaşa-mıyorlar denilsin. Biri ot ve yeşillik yiyor, ötekisi et, kemik, ekmek... İşleri de birbiriyle ilişkili değil. Biri yük taşıyor, öteki bekçilik, korumacılık yapıyor. O zaman ne-dir birbirleriyle tepişmelere varan geçimsizlik? Neyi pay-laşamıyorlar bu hayvancıklar? Belki de sahipleri Cebbar Ded'e'nin tatlı dilini. Yani bu iki hayvan birbirlerini kıskan-ıyor mu? Acaba hayvanlar birbirini kıskanır mı?

Hayvanların sahiplerini çok sevdikleri, onların yanı-na yavru olarak geldilerse daha çok ilgi istedikleri gerçek. Bunu yalnız kedi, köpek, at, kuzu gibi hayvanlarda değil, civcivken özel ilgi gören tavuklarda bile görüyoruz. An-nem bahçesinde kediden köpeğe, tavuktan ördeğe pek çok hayvana bakardı. Bir civciv nasıl olduysa bacağı sakat çıktı yumurtadan. Annem o civcivle biraz fazla uğraştı. Civciv büyüüp piliç olduğunda bile gagasıyla kapıyı vu-rur, annemin gelip onu doyurmasını beklerdi.

Bir de güzelliğiyle ünlü, ürkek güzel at var. O öykü bize ne düşündürülebilir? Bence *Kara Yele*'yi okuyup onu siz düşünün. Kitaplarla dost olmak da emek ister.

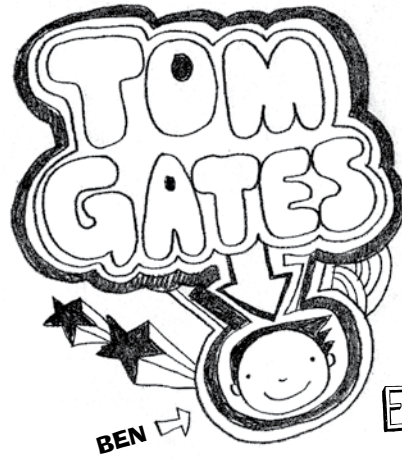
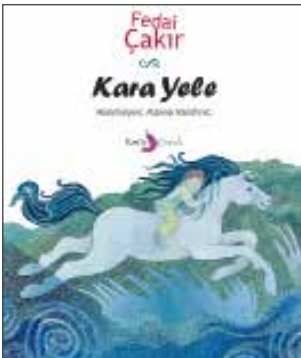

Kara Yele
Fedayi Çakır

Resimleyen: Alanna Marohnic
Kavis Çocuk, 18 sayfa

Kütburun ile Kocakarı
Fedayi Çakır

Resimleyen: Alanna Marohnic
Kavis Çocuk, 18 sayfa

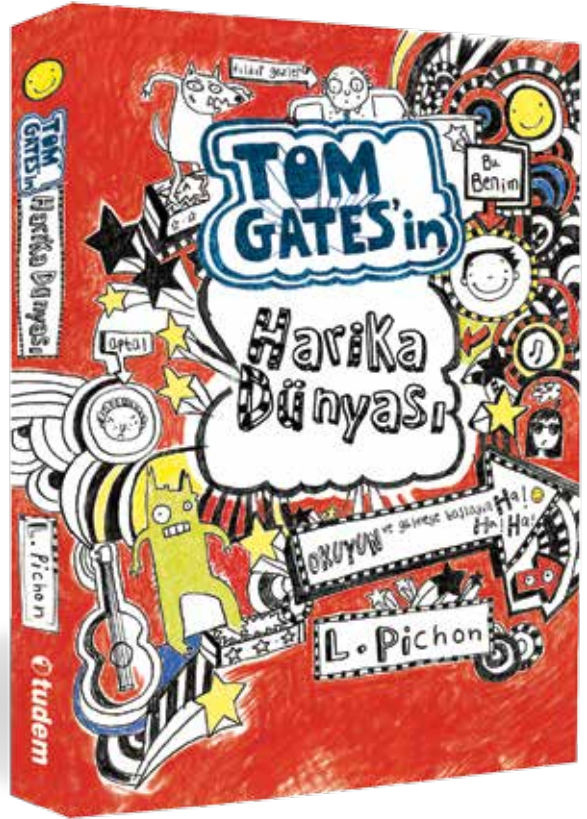
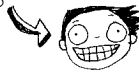
BEN →

Eğlencenin kitap hâli!

Kitap kurtları veya okumayı sevmeyen tüm çocuklar, hepimizi Tom Gates'in harika dünyasını keşfe davet ediyoruz.

Kahramanımız başından geçen sıra dışı olayları o kadar komik anlatıyor ve resmediyor ki size yapacak tek bir iş kalıyor: Tom Gates'in HARİKA dünyasına balıklama dalmak!

Ben gülerken

tudem®

facebook.com/tudem yayin grubu
twitter.com/tudem yayin grubu

Komşuluk güzeldir...

Şadiye NARİN

Kitaplarını çocukların dünyaya baktıkları pencereden bakarak yazan “antiterbiyecisi” yazar Christine Nöstlinger’in son kitabı Saklı Miras çıktı. Bu kitapta, yakın komşuluk ilişkileri, inandığı şeyin peşinden gitme sebatı ve beklenmeyen sürprizler var.

Kitaplarını çocukların dünyaya baktıkları pencereden bakarak yazan ve hep onlardan yana taraf olan Nöstlinger, son kitabı *Saklı Miras*'da da aynı pencerenin kenarında oturmuş, çocukların heyecan ve gizem dolu maceralarını yazmaya devam ediyor. *Saklı Miras*'ın kahramanı Jakob, namı diğer “Komşu Çocuk”, bir apartmanda annesiyle birlikte yaşıyor. Onlarla aynı apartmanda oturan Zwoch ailesinin kızlarıyla iyi anlaşıyor. (Tabii, hepsiyle değil; kızların en küçüğü ve annesinin gözdesi olan Wuzi'yle arası pek de hoş değil.) Macera, bir gün kızların babasına noterden bir mektup gelmesiyle başlıyor. Zwoch ailesine kalan bir mirasın habercisi olan bu mektup, Komşu Çocuk da dâhil herkesi heyecanlandırıyor ama ne var ki miras kalan evi görmeleriyle sevinçleri hayal kırıklığına dönüşüyor. Ev çok eski ve oturulur bir hale gelmesi için servet harcamak gerekiyor. Fakat bu hayal kırıklığı bile kızların bu evde yaşama arzusuna engel olmuyor. Anneleri evi satma fikrinde ısrarcıyken, kızlar bu kocaman evde yaşamının ne kadar güzel ve eğ-

lenceli olacağını hayalini kuruyorlar. Bu durumda babaya da herkesi memnun etmenin yolunu bulmak kalıyor.

MİRASIN ARDINDAKİ GERÇEK

Jakob, Zwoch'lara kalan mirasın sadece bu harap durumdaki ev olmadığına inanıyor. Zwoch ailesine evini miras bırakan bu uzak akrabanın komşusu, yaşlı kadının neredeyse hiç para harcamadığını ve bütün parasını biriktirdiğini söylüyor. Duydukları bu haberin de desteğiyle Zwoch ailesinin kızları Tete, Pups ile Komşu Çocuk Jakob, yaşlı kadının harabe evde sakladığını düşündükleri paraların peşine düşüyorlar. Bu macera boyunca başlarına türlü türlü dert açılrsa da aramaktan vazgeçmiyorlar. Sonrasında ne mi oluyor? Kızlar içinde yaşamayı çok istedikleri bu büyük evde yaşayabiliyorlar mı? Çat kapı evlerine girip çıkan ve iyi anlaştıkları bu çocuğa yeni evlerinde bir oda verebiliyorlar mı? Yoksa... Bu soruların cevabı kitabın sayfalarında saklı.

Christine Nöstlinger'in *Saklı Miras*'ı çocukların dünyasını, yetişkinlerin

söylediklerini ve yaptıklarını nasıl algıladıklarını anlamamıza yardımcı olacak bir kitap. Başta da vurguladığım gibi, yazar onların penceresinden görülenleri kaleme alıyor. Ayrıca inandığı şeyin peşinden vazgeçmeden gitmenin önemini de vurguluyor. Kitap, şimdiki çocukların pek bilmedikleri komşuluk ilişkilerini de hatırlatıyor. Çat kapı gittiğiniz komşularınızı, aynı sokakta oturan tüm çocukların kardeş gibi olduğu zamanları, arkadaşınızın annesinin size, sizin annenizin de onlara annelik yaptığı günleri... Dış dünyadan alabildiğine yalıtılmış, anne, baba ve çocuklardan oluşan günümüzün çekirdek ailesindeki hayat ile daha kalabalık, kimi zaman neredeyse bir aile haline gelmiş mahalleliyle daha yakın ilişkilerin yaşandığı hayat arasındaki fark ister istemez roman boyunca satır aralarında insanın aklından geçiyor.

Çocuğunuza eğlence ve macera peşinde keyifli zamanlar yaşatmak, hatta siz de biraz çocukluğunuzu hatırlamak istiyorsanız, Christine Nöstlinger'in *Saklı Miras*'ı bunun için biçilmiş kaftan.

Saklı Miras

Christine Nöstlinger

Çeviren: Mine Kazmaoğlu
Günüşi Kitaplığı, 180 sayfa

Küçük ile 919'un hikâyesi

Tuğba ERİŞ

Senaryo, çocuk kitapları, öykü, roman gibi farklı türlerdeki eserleriyle 1950 kuşağının verimli yazarlarından Tarık Dursun K., *Kırmızı Otobüs* ve *Hoşça Kal Küçük* adlı kitaplarında toplama bir otobüs olan 919'la ve Küçük'le tanıştırıyor bizi.

Günlük tutmanın keyfini bilmeyen var mıdır? İlk günlüklerini çocuklukta, belki anne babanın ya da öğretmenin teşvikiyle tutmaya başlayanların kanına bir kez giren bu tatlı alışkanlık, birçoğumuzu hiç bırakmamıştır muhtemelen. Çantasında ya da cebinde küçük bir defter ve kalem taşıyanlarımız muhakkak vardır hâlâ. Otobüste, vapurda, derste, işyerinde o defter muhakkak çıkar ve belki bir iki satır yazılır. *"İnsanlar, geçip gittikten sonra geride kalan yıllarıyla pek ilgilenmezler. ...[Dün], madem çok gerilerde kalmıştır, artık üzerinde durmanın, hatta anımsamanın bir değeri olabilir mi? Olabilir. Üstelik bir değeri de vardır. Dünlerin toplandığı günler yığılmış olan geçmiş yıllarımızda, o an oluştuğu için sezinleyemediğimiz nice olgular vardır,"* diye yazıyor Tarık Dursun K. *Hoşça Kal Küçük*'te. O olguların değişim ve gelişimin evrelerini görmek için günlüğün yeri doldurulamaz.

BİR ÇOCUĞUN GÖZÜNDEN

Senaryo, çocuk kitapları, öykü, roman gibi farklı türlerdeki eserleriyle 1950 kuşağının verimli yazarlarından Tarık Dursun K.'nin Can Çocuk tarafından yayımlanan *Kırmızı Otobüs* ve *Hoşça Kal Küçük* adlı kitapları toplama bir otobüs olan 919'la ve Küçük'le tanıştırıyor bizi.

Hoşça Kal Küçük'te küçük bir çocuk, ailesinin hikâyesini; *Kırmızı Otobüs*'te de bir toplama otobüs, yolcuların hikâyesini anlatıyor. İki kitap da tam günlük gibi değil, ama Küçük'ün de, 919'un da kendi dünyalarını nasıl oluşturdukları aşama aşama görülebildiği için bir günlüğe benzetilebilir belki.

Annesini, babasını, birbirleriyle nasıl tanışıp evlendiklerini, yoksul bir aşkın güzelliği olan kendisinin doğumunu, ilk dişinin çıkışını ve ilk adımlarını,

babanın bulduğu yeni iş nedeniyle İstanbul'a taşınmalarını, ninenin hastalanmasını, küçük halanın öksüz kalmasını, çocuk akıllarıyla Almanya'ya gitmek için çabalamalarını, nihayetinde ilkokula başlamasını usul usul anlatıyor Küçük. Tatlı ayrıntılarla beslediği hikâyesinde ailesinin değeri büyük, ama eksikliğini hissettiği tek şey de, o küçükken ölen dedesini hiç tanıyamamış olması.

HER OTOBÜSÜN HİKÂYESİ FARKLI

Toplu taşıma araçlarının en görmüş geçirmiş kadim otobüslerin hepimizin hayatındaki yeri başkadır sanki. Ayrı bir kokusu, yolcu profili olan her seferin, her güzergâhın, her otobüsün hikâyesi de farklıdır. Her gün yüzlerce insanı konuk etmesiyle, otobüslerdeki bambaşka hayatlar birçok edebiyatçının ilgisini çekmiştir çekmesine ama *Kırmızı Otobüs*, sanırım ilk kez bir otobüsün gözünden yolcuları izlememize olanak sağlıyor. Ne de olsa o kadar çok yolcu taşıyınca anlatacak çok şeyi oluyor insanın, değil mi?

Her otobüsün anıldığı bir markası var, ama kırmızı otobüsün markası değil, numarası var: 919. Becerikli Rıfki Usta'nın eseri o. Rıfki Usta günlerini tek başına otobüs mezarlığında

geçirmiş, altından girmiş, üstünden çıkmış, karoserini oradan, kapılarını şuradan, motorunu buradan derken bizim 919 çıkmış ortaya. İşlik yerinden garaja getirildiği ilk gün, birçok otobüs kendinden bir parça görüyor onda. Eski Skoda, irikıyım Man, göğsü aslanlı Bussing, körüklü İkarus, bu-

runsuz Mercedes, sesi hırıltılı çıkan Leyland, sabah sürücülerle biletleleri toplayıp evlerinden garaja getiren White... Önce garipsiyorlar onu ama aralarına almaları uzun sürmüyor. Çünkü yeniyetme 919 sevimleyecek gibi değil.

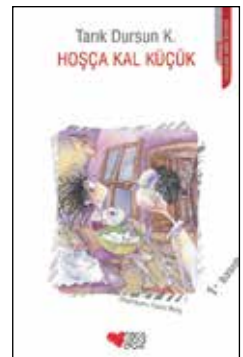
"Bir otobüse her tür insan biner, yolculuk eder: köylüsü, kentlisi, işçisi, memuru, askeri, polisi, kadını, erkeği, yaşlısı, genci, iyisi, kötüsü... Zamanla tanıdım her birini," diyen 919'un tek ukdesi de okul otobüsü olmak. Çünkü birçok insan tanımaya, birçok şeye tanık olmasına rağmen, çocuklar kadar sevecen, barışçı, sağduyulu kimseye rastlamamış hayatında.

Tarık Dursun K. üretkenliğinin verdiği deneyimle, yaşamın küçük ayrıntılarını hikâyelerle ustaca harmanlayan bir yazar. *Hoşça Kal Küçük* ve *Kırmızı Otobüs* de bunun en güzel örneklerinden. Canan Barış'ın resimlediği iki kitap, çocukları ve gençleri günlük tutmaları için yüreklendirebileceği gibi, yetişkinlerin de eski günlüklerini dolaplardan, sandıklardan, yatak altlarından çıkarması için bir teşvik olabilir kanımca. Sonuçta, bizi biz yapan biraz da hikâyelerimiz değil midir?

Kırmızı Otobüs
Tarık Dursun K.
Resimleyen: Canan Barış
Can Çocuk Yayınları, 96 sayfa

Hoşça Kal Küçük
Tarık Dursun K.
Resimleyen: Canan Barış
Can Çocuk Yayınları, 192 sayfa

Gençlerle dili ve dimağı kertilmemiş sohbetler

Kutlukhan KUTLU

Halime Yıldız'ın genç okurlara yönelik deneme kitabı *Kertenkelime*, bilgiyi anılarla, anıları tarihle, tarihi de fikirlerle harmanlayarak okuyucusunu renkli bir zihinsel gezintiye çıkarıyor. Genç okurların deneme türüyle tanışması için bu kitap biçilmiş kaftan.

İnsan kitabın adını görür görmez sormadan edemiyor doğrusu: Nedir bu “kertenkelime”? Bir kertenkele ile bir kelime nasıl bir işbirliğine girmiş olabilir acaba? Yerlerde sürünen kelimelerden mi söz ediyoruz; yoksa, *şak!* diye uzanıp da havadaki sineği avlayacak kadar ehil, keskin nişancı dillerden mi? Ya da mesela “çatal dil”lerden dökülen güvenilmez kelimelerden mi?

KERTİLEN KELİMELER

Kertenkelime'nin hemen başında görüyoruz ki hiçbiri değil. Halime Yıldız, genç okurlara yönelik denemeler kitabının ilk yazısına da adını veren bu uydurma sözcük ile aslında “kerten” kelimelerden ziyade, “kertenilen” kelimeleri kastediyor çünkü: Kertilip biçilerek zenginliklerinden edilen, üstelik kertenkelelerin aksine kopan kuyruklarına yeniden kavuşamayan kelimelerin trajedisinden söz ediyor. Bunu yaparken de kısacık birkaç sayfa zarfında mağara resimleri ve hiyerogliflerden Cemal Süreya'nın adındaki kaybolan “y” nin hikâyesine, “çerçeve”nin kelime köküne, Yunus Emre ve Mevlana'nın söz büyücülüğüne, gündelik konuşmada kullandığımız ortalama kelime sayısına (bizde 500, gelişmiş ülkelerde ise 2000'miş), TV izlemeye ayırdığımız vakitle kitap okumaya ayırdığımız vaktin bir karşılaştırmasına (ilkli günde 5 saat, ikincisi yılda 6 saat), Yahya Kemal ve Behçet Kemal Çağlar arasındaki bir konuşmadan hareketle kelimelerin içinde saklı inceliklere sığıyor. Konfüçyus'un “Bir toplumu yok etmek istiyorsanız, o

toplumun dili ile başlayın,” sözüyle de meramının altını iyice çiziyor.

Bu ilk yazı *Kertenkelime*'deki yirmiyeye yakın denemeden sadece bir tanesi ama kitabın genel havası hakkında gayet güzel fikir veriyor. Şahsen çocukken öğrenmekten epey keyif aldığımı hatırladığım türden ilginç bilgi kırıntılarıyla ve genel kültürü zenginleştirici öykü ve süslemelerle dolu denemeler bunlar (mesela, Narsizm kelimesinin mitolojik kökeni; 1 milyara kadar saymanın ne kadar süreceği; patatesin kıtalararası yolculuğu; tarihteki çok başarılı ve ünlü bazı kişilerin bilinmeyen başarısızlık öyküleri; George Washington'ın diş ıstırabı ve hangi hayvanın kaç dişi olduğu...)

Gelgelelim kişisel öykülerle insanlığın öyküleri arasında tasarıca mekik dokuyan, rahat ve temiz bir dille yazılmış denemelerin içine bu bilgiler gayet ferah bir şekilde serpiştiriliyor. Arada sahne alan birkaç şiir de cabası! Dolayısıyla okur da kendini anlatılan konuyla ilgili kâh bir anekdota, kâh bir tarihi hikâyeye, kâh bir faydalı bilgiye sıçrayarak daldan dala konan, ama “asil mesele”den de kopmayan bir tanıdığı dinliyormuş gibi hissediyor.

SOHBET HAVASINDA

Öte yandan Halime Yıldız'ın kitabı öğretici olma konusunda en ufak bir çekinceye sahip değil. Her an her yerden faydalı bir bilgi kafasını uzata-

biliyor. Dahası sırtındaki pullarda mesaj da taşıyor *Kertenkelime*: Dilin ve bilginin değerine dair uyarılar dışında, günümüzde belki fazlaca teknolojiyle çevrili ve dört duvar arasında büyümek zorunda kalan çocuklara, bundan daha bir iki nesil öncesinin tecrübe ettiği o hayli farklı ve doğal hayattan kırıntılar da sunuyor. Meyve bahçelerine girmenin ve komşulara aşure göndermenin normal bir şey olduğu, insan denen mahlûkta muazzam bir çeşitliğe tanık olmak için illaki bir ekrana bakmanın gerekmediği, hepimizin hayatın envai çeşit dokusuna ve sürprizine daha bir “akortlu” olduğumuz zamanlardan bir esinti getiriyor. Söz konusu esintiye kapılıp da Zvaystayn Amca'dan Palyaço Kaptan'a ve Kırkım Nine'ye çeşit çeşit karakter arasında gezinirken, anılar tarihi, tarih bilgiye, bilgi fikre kapı açıyor. Bu da ortaya çocukların o işlek ve maceraperest dimağının rahatlıkla peşine takılabileceği renkli bir “zihinsel tur” çıkarıyor.

Başarılı çocuk kitabı yazarlarının çoğu, kilit noktanın içtenlik ve yapmacıksızlık olduğunu söyler. *Kertenkelime* bunu, öğretmekten ve mesaj vermekten kaçınarak başarmıyor. Bunu öğretme ve mesaj verme işine “görev” değil de “öykü anlatıcılığı”nın keyifli ve kişisel bir parçası gibi yaklaşarak başarıyor.

Kertenkelime
Halime Yıldız
Evrensel Basım Yayım, 88 sayfa

Bir maskenin ettikleri...

Tarla fareleri bir gün şehir farelerine özenip “Mardi Gras”ı, yani “Şişman Salı”yı kutlamaya karar verirler. Müzik çalar, dans eder ve maskeler takarlar. Peki, ya bir fare taktığı maskenin büyüüne kapılıp da asıl kimliğini unutursa?.. Yanıt, dünyaca ünlü çizer Leo Lionni’nin Yeşil Kuyruklu Fare’sinde.

Willshire Ormanı’nın en sessiz köşesinde, bir grup tarla faresi huzurlu bir yaşam sürüyordu. Çeşit çeşit yiyecekleri vardı: tatlı böğürtlenler, lezzetli kökler ve yumuşak filizler... Kış günleri ılıman geçiyor, uzun yaz boyunca serinletici bir esinti otların arasında hafifçe dolanıyordu. Minik dostların keyifle yaşadıkları gizli yuvalarını ne bir tilki keşfedebilmişti ne de bir yılan.

Bir bahar sabahı, bir şehir faresi oradan geçiyordu.

Tarla fareleri: “Bize şehri anlatsana” dediler.

Şehir faresi: “Şehir, çoğu zaman sıkkıcı ve tehlikelidir” dedi. “Ama bir gün var ki, o harikadır.”

“Hangi gün?” diye sordu fareler.

“Mardi Gras” dedi şehir faresi, gizemli ve önemli bir havaya bürünerek. “Bu söz Fransızcada Şişman Salı anlamına gelir. *Mardi Gras*’da sokaklarda bütün gün müzik çalınır ve insanlar dans ederler.” Ardından şehir faresi, gösterileri, konfetileri, minik bayrakları, komik sesler çıkaran borazanları anlattı onlara. Bir de maskeleri!

“Biz de bir Şişman Salı düzenleyelim!” dedi fareler heyecanlı.

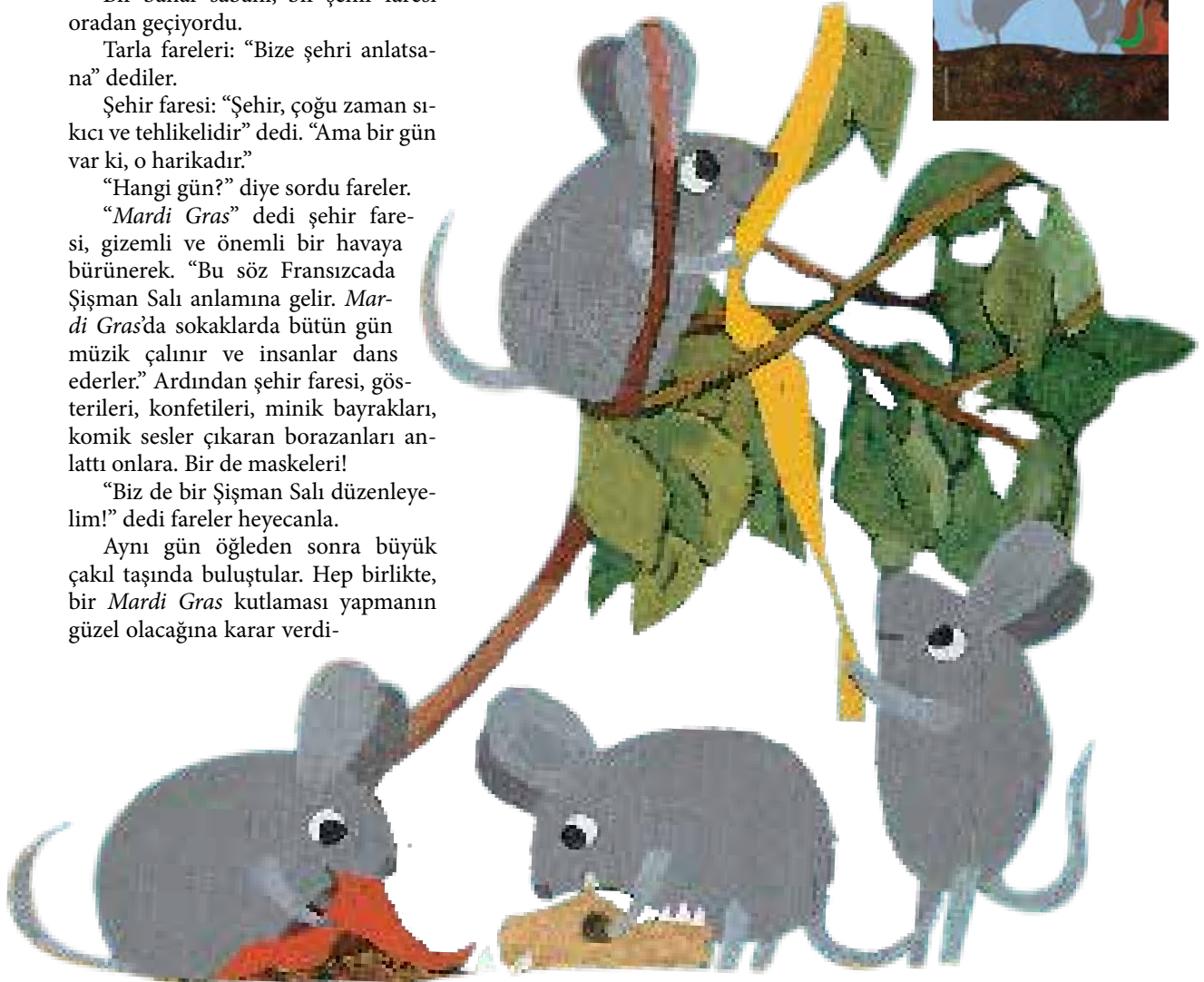
Aynı gün öğleden sonra büyük çakıl taşında buluştular. Hep birlikte, bir *Mardi Gras* kutlaması yapmanın güzel olacağına karar verdi-

ler. “Çalıları süsler, geçit töreni yapar, dans ederiz. Gece olunca da maskelemizi takarız” dediler.

Çok çalıştılar. Yaprakları ince uzun kesip ağaçların ve çalılarının alçak dallarına astılar. Saman, liken ve taç yaprakları topladılar. Bunlarla ışıltılı dişleri ve alev alev gözleri olan vahşi hayvan maskeleri yaptılar.

Yeşil Kuyruklu Fare
Leo Lionni

Çeviren: Kemal Atakay
Elma Çocuk Yayınları, 40 sayfa

Çocukların okuma becerilerini
geliştirmelerine yardımcı olmak ve
onların bağımsız birer okur olmalarını
sağlamak için hazırlanan iyi yazılmış,
ilgi çekici metinlerden oluşan
yepyeni bir dizi:

İlk Okuma Kitapları

Çiğdem Caddesi No.74 34490 Galatasaray İstanbul
T. 0212 245 6092 F. 0212 245 6092
www.cincocuk.com cincocuk@cincocuk.com

<http://www.yaksook.com/cincocuk>
http://twitter.com/Cin_Cocuk